

รายงาน
การติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้
ระดับอาชีวศึกษา

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

กุมภาพันธ์ 2551

373.246	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส 691 ร	รายงานการติดตามและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา
	กรุงเทพฯ : 2551
	104 หน้า
	ISBN 978-974-559-220-9
	1. การอาชีวศึกษา 2. ประเมินผล

**รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้
ระดับอาชีวศึกษา**

สิ่งพิมพ์ สกศ.   อันดับที่ 32/2551

พิมพ์ครั้งที่ 1   กุมภาพันธ์ 2551

จำนวน   1,000 เล่ม

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่   สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุโทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0-2668-7123
โทรสาร 0-2243-7915

Website : <http://www.onec.go.th>

สำนักพิมพ์   บริษัท เฟลิน สตูดิโอ จำกัด
265 ซอยสวัสดิ์ ถนนประชาสงเคราะห์
แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10320
โทร. 0-2692-0715

โทรสาร 0-2692-0715

Website : <http://www.phloenstudio.com>

คำนำ

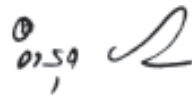
การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบครบทั้งกระบวนการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุผล

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาอย่างต่อเนื่องโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนได้รับทราบถึงความก้าวหน้าและผลสำเร็จของการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ทั้งที่เป็นการดำเนินการด้านกฎหมาย การจัดทำนโยบาย แผน และการนำแผนสู่การปฏิบัติ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา และกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุผลสูงสุด

รายงานฉบับนี้เป็นผลจากการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา โดยมีสาระครอบคลุมผลการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา ใน 5 ประเด็นหลัก คือ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การประกันคุณภาพ

การศึกษา และมาตรฐานอาชีพ/มาตรฐานสมรรถนะ และระบบคุณวุฒิ
วิชาชีพ

การจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้
ระดับอาชีวศึกษาระดับนี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ทรงคุณวุฒิและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ตั้งแต่
การกำหนดกรอบการติดตามและประเมินผล การเก็บรวบรวมข้อมูล และ
การพิจารณาร่างรายงานจนแล้วเสร็จ สำนักงานฯ จึงขอขอบคุณทุกท่าน
ที่มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลครั้งนี้ และหวังว่าทุกฝ่ายที่
เกี่ยวข้องจะนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย
และยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้นต่อไป

(นายออรุณ จันทวานิช)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุป สำหรับผู้บริหาร

การติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา พิจารณาสาระจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการและศักยภาพของผู้เรียน เป็นกรอบแนวทางและกำหนดประเด็นการติดตาม 5 ประเด็นหลัก คือ 1) หลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 4) การประกันคุณภาพการศึกษา 5) มาตรฐานอาชีพ/มาตรฐานสมรรถนะ ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ สรุปผลการดำเนินงานได้ดังนี้

1. หลักสูตร ทุกระดับการศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดทำหลักสูตรตามแนวปฏิรูปการอาชีวศึกษา พบว่า มีการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานในแต่ละด้านเป็นอย่างมาก หลากหลายโครงการ เพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ กล่าวคือ มีการประกาศใช้หลักสูตร 3 ระดับ คือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ ตลอดจนจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น สำหรับกลุ่มผู้พิการ นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายที่มีได้ศึกษาต่อ รวมทั้งประชาชนทั่วไปให้สามารถประกอบ

อาชีพได้ ทั้งนี้ ในการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพและเน้นความเป็นเลิศทางวิชาชีพ ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาใหม่ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

2. การจัดการเรียนการสอน/การวัดและประเมินผล มีการปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน และปฏิรูปวิธีสอบ โดยให้ความสำคัญกับการเรียนเป็นชิ้นงาน เรียนเป็นเรื่อง เรียนเป็นโครงการ เพื่อให้ผู้เรียนและครูผู้สอนมีการวางแผนและทำงานเป็นทีมได้เรียนรู้ดำเนินงานร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ สำหรับครูมีการเปลี่ยนวิธีสอนด้วยการบูรณาการเนื้อหาที่สอนตามหลักสูตร ให้เอื้อต่อการเรียนเป็นชิ้นงาน/โครงการ และปฏิรูปวิธีสอบ ไม่เน้นสอบเพื่อวัดความจำ แต่ประเมินจากกระบวนการคิด การวางแผน การทำงาน และการแก้ปัญหา นอกจากนี้ มีการเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนจาก 3 สถานการณ์ คือ เรียนสถานการณ์จริงในสถานศึกษา สถานการณ์จริงในสถานประกอบการ และสถานการณ์จริงในชุมชน รวมทั้งฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้จากสถานศึกษาสู่การปฏิบัติได้จริง โดยรับงานจากเอกชนเข้ามาดำเนินการในสถานศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกระดับ

3. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แนวทางการปฏิรูปการศึกษาใหม่เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้างสมรรถนะของคนในการประกอบอาชีพ โดยมีหลักการที่สำคัญคือต้องผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและมีความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้ทันที ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ที่จบจากระบบการศึกษาแล้ว ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ในทันทีแต่ต้องไปอบรมหรือฝึกปฏิบัติงานจริงเพื่อการพัฒนาความรู้ให้เท่าทันกับเทคโนโลยีที่ก้าวไกลอีกด้วย จากแนวคิดดังกล่าว สอศ.ได้ร่วมมือกับสถานประกอบการ จัดการเรียน

การสอนแบบทวิภาคี (Dual Vocational Training : DVT) โดยเน้นการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้ และทำการปรับปรุงสถานศึกษาให้ทุกแห่งมีการจัดห้องเรียน 3 รูปแบบ (Basic, Basic + IT, Advance) เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถกำหนดรายละเอียดหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างอิสระ สามารถปรับเปลี่ยนให้ตรงตามความต้องการของแต่ละท้องถิ่นโดยกำหนดหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นกรอบไว้ อีกทั้ง เพื่อช่วยให้นักเรียน นักศึกษามีพื้นฐานความรู้ใกล้เคียงกับประสบการณ์จริง โดยใช้ Software จำลองการทำงานของเครื่องมือเครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรม และการจัด Line การผลิตจำลองเลียนแบบโรงงานขึ้นมา

4. การประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษามีความพร้อมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และพร้อมรองรับการประเมินภายนอก โดยได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากต้นสังกัด ทั้งนี้ สถานศึกษาจำนวน 317 แห่ง (สังกัด สอศ. สช. และเทศบาล) ได้ผ่านการประเมินภายนอกรอบที่สอง (ปี พ.ศ. 2549-2553) จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (ข้อมูล ณ พฤศจิกายน 2550)

5. มาตรฐานอาชีพ/มาตรฐานสมรรถนะและระบบคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานอาชีพ (Occupational)/มาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standards) จะบอกสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานสำหรับอาชีพหนึ่งๆ ที่ให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และต้องสามารถประเมินได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะมีการทบทวนโดยองค์การของภาคอุตสาหกรรมที่เป็นตัวแทนส่วนใหญ่ของอาชีพสาขาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง มาตรฐานอาชีพเป็นพื้นฐานของระบบคุณวุฒิ

วิชาชีพ เกิดจากการที่ภาคอุตสาหกรรมได้ร่วมกันกำหนด และใช้เป็นฐานในการกำหนดและประเมินเพื่อให้ได้คุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualifications : VQ) สำหรับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualifications : VQ) เป็นระบบที่จัดให้กับผู้ที่ผ่านการประเมินหน่วยสมรรถนะได้จำนวนหนึ่งตามที่กำหนดในแต่ละคุณวุฒิแบ่งระดับความยากง่ายและความซับซ้อนของงานในแต่ละหน้าที่ โดยแนวทางการกำหนดระดับของคุณวุฒิวิชาชีพนี้จะกำหนดระดับต่ำให้เป็นงานที่ง่ายปฏิบัติตามคำสั่ง ไม่ซับซ้อน ขอบเขตของงานไม่กว้าง มีความรับผิดชอบต่ำ ยิ่งระดับคุณวุฒิวิชาชีพสูงขึ้นก็จะเป็นงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ขอบเขตของงานกว้างขึ้น มีความรับผิดชอบสูงขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพสำหรับสร้างสมรรถนะการทำงานของบุคคลให้ได้มาตรฐานอาชีพ (Occupation Standards) หรือมาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standards) และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งสนับสนุนการจัดการศึกษาและฝึกอบรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานสมรรถนะในอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 อุตสาหกรรมหลัก โดยมีสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพเป็นกลไกในการดำเนินงาน โดยขณะนี้ได้พัฒนามาตรฐานสมรรถนะเสร็จไปแล้วจำนวน 16 สาขางาน ใน 6 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย และเร่งรัดให้มีการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อที่จะเปลี่ยนค่านิยมและสามารถดำเนินการตีราคาเงินเดือนจากฝีมือและความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาได้แทนที่จะพิจารณาจากการจบ

ปริญญาเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. เข้าสู่ตลาดแรงงานได้มากขึ้น

โดยสรุป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการอาชีวศึกษา โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้ให้ความสำคัญต่อการปรับทิศทางการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ โดยเน้นกระบวนการสร้างคุณภาพด้วยการพัฒนาสถานศึกษาให้มีศักยภาพและความพร้อมของหลักสูตร อุปกรณ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และสร้างกรอบความร่วมมือกับสถานประกอบการ และพันธมิตรอาชีวศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อเร่งผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นำกลยุทธ์การตลาดและการประชาสัมพันธ์มาใช้โดยชูภาพลักษณ์จัดโครงการสร้างสรรค์คนพันธุ์อา คัดเลือกนักศึกษาที่มีความสามารถ กล้าแสดงออกและมีความสามารถในการสื่อสาร เพื่อเป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ให้เยาวชนและผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา และยอมรับ รวมทั้งดึงดูดให้นักเรียนหันมาสนใจเรียนอาชีวศึกษามากขึ้น เพื่อเพิ่มปริมาณผู้เรียน อันจะเป็นการแก้วิกฤตการณ์ขาดแคลนแรงงานระดับคุณภาพในภาคอุตสาหกรรมและบริการที่สำคัญของประเทศ

การจัดการเรียนการสอนมีการปฏิรูปใหม่ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะฝีมือภายใต้สถานการณ์จริง เน้นการเรียนเป็นชิ้นงาน หรือโครงการที่สามารถสร้างรายได้ระหว่างเรียนและส่งเสริมประสบการณ์เชิงธุรกิจ เพื่อเตรียมเป็นผู้ประกอบการ มีการปรับระบบการรับนักเรียนให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น สนับสนุนให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์อาชีพ สร้างระบบเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งในการจัดอาชีวศึกษา ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานประกอบการ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยง

**สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ**

และถ่ายโอนองค์ความรู้ที่สอดคล้องและก้าวทันกับเทคโนโลยีทางวิชาชีพ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนจัดหาและพัฒนาบุคลากรในระดับผู้เชี่ยวชาญ ร่วมกับมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ มีการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ และจัดทำมาตรฐานวิชาชีพร่วมกับ 6 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มอุตสาหกรรมเปโตรเคมี กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ กลุ่มอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ กลุ่มอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และอยู่ระหว่าง ดำเนินการเพิ่มเติมอีกจำนวน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อให้ครบ 13 กลุ่มอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อไป จึงนับได้ว่า สอศ. ประสบความสำเร็จแบบก้าวกระโดดในการเพิ่มจำนวนสถานประกอบการที่ร่วมมือจัดการศึกษาแบบทวิภาคี จากเดิม 11,000 แห่ง เป็น 12,056 แห่ง และสร้างเครือข่ายร่วมกับองค์กรภาครัฐและเอกชน จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการเพื่อเตรียมความพร้อมและเป็นพี่เลี้ยงแก่นักศึกษาในการเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ รวมทั้งการสร้างช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบธุรกิจในการผลิตสินค้าและบริการแก่นักศึกษาที่จบการศึกษาด้วย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปผู้บริหาร	ก
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมา	1
2. วัตถุประสงค์	2
3. ขอบเขตการศึกษา	3
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วิธีดำเนินการ	5
1. การกำหนดกรอบแนวทางการติดตามและ ประเมินผล	5
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล	5
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	7
4. การตรวจสอบความถูกต้องของการติดตามและ ประเมินผล	7
บทที่ 3 การติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้	9
1. หลักสูตร	10
2. การจัดการเรียนการสอน/การวัดและประเมินผล	22
3. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	34
4. การประกันคุณภาพการศึกษา	41
5. มาตรฐานอาชีพ/มาตรฐานสมรรถนะ ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 สรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา และข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	83
- กรอบการประเมิน	84
- แบบสอบถาม	86
- แบบสัมภาษณ์	89
คณะผู้จัดทำรายงาน	92

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา

เจตนารมณ์สำคัญของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้ โดยมุ่งหวังว่าจะนำไปสู่การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม เป็นผู้มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การจะให้บรรลุเป้าหมายของการจัดศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ กระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกกระดับและประเภทการศึกษา ซึ่งทุกหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดัน เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังที่กำหนดไว้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบ ด้านนโยบาย วางแผน และประเมินผลการจัดการศึกษา ได้ประสานและ ส่งเสริมให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กร อีตระต่างๆ ดำเนินการเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง รวมทั้ง ดำเนินการติดตามประเมินผลการปฏิรูปการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ดังกล่าว ข้างต้น และปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อจะได้ใช้ เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำนโยบาย และมาตรการสำหรับแก้ปัญหา ให้เกิดความถูกต้องเหมาะสมต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ทราบสถานภาพการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ การอาชีวศึกษา

2.2 เพื่อให้ทราบปัญหา อุปสรรคของการจัดการเรียนรู้ การอาชีวศึกษา

2.3 เพื่อให้ทราบประเด็นที่ควรเร่งรัดในการดำเนินงานจัดการ เรียนรู้การอาชีวศึกษา

3. ขอบเขตการติดตามและประเมินผล

การดำเนินงานการจัดการศึกษาด้านการเรียนรู้การอาชีวศึกษา พิจารณาสาระบัญญัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. 2545) โดยมีประเด็นการติดตามและประเมิน ผลครอบคลุมในด้าน (3.1) หลักสูตร (3.2) การจัดการเรียนการสอน/ การวัดและประเมินผล (3.3) การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี (3.4) การ ประกันคุณภาพการศึกษา (3.5) มาตรฐานอาชีพ/มาตรฐานสมรรถนะ และระบบคุณวุฒิวิชาชีพ

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบสถานการณ์ภาพการดำเนินงาน ของการปฏิรูปการเรียนรู้หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

4.2 มีการนำผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะมา เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการจัด การเรียนรู้ในระยะต่อไป

4.3 เป็นการส่งเสริมให้มีการสร้างและพัฒนาระบบและเครือข่าย การติดตามประเมินผลทางการศึกษา โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญร่วมกันให้ข้อมูล รวมทั้งพิจารณาเนื้อหาสาระ เกณฑ์การประเมิน และผลการประเมิน ซึ่งเครือข่ายดังกล่าว จะพัฒนาไปเป็นส่วนหนึ่งของ ระบบการติดตามและประเมินผลทางด้านการศึกษาต่อไปในอนาคต

4.4 ทำให้ประชาชนทั่วไปเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี ต่อการปฏิรูปการศึกษา มีความตระหนักในภาระหน้าที่ของตน และพร้อม ที่จะพลังสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

บทที่ 2

วิธีดำเนินการ

บทที่ 2

การดำเนินงานติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้การอาชีวศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. การกำหนดกรอบแนวทางการติดตามและประเมินผลด้านการเรียนรู้ ดำเนินการ ดังนี้

1.1 นำสาระที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) เป็นแนวทางเพื่อกำหนดประเด็นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

1.2 นำผลจากการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ นับตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาในการกำหนดประเด็น เพื่อให้มีความต่อเนื่องในการติดตามการดำเนินงาน

1.3 พิจารณากรอบแนวทางการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน และผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ให้คำแนะนำและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงก่อนการเก็บข้อมูลจริง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมมีดังนี้

2.1 รวบรวมข้อมูลตามกรอบแนวทางการติดตามและประเมินผลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งหน่วยงานนโยบาย และหน่วยปฏิบัติ

2.2 รวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยและการประเมินเชิงลึกในแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นงานวิจัยและงานประเมินที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำ และหน่วยงานต่างๆ จัดทำขึ้น

2.3 รวบรวมข้อมูลจากการติดตามความเคลื่อนไหวในสื่อและสิ่งพิมพ์ต่างๆ คือ รายงานประจำปี วารสารการศึกษา ข่าวการศึกษาจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต

2.4 รวบรวมข้อมูลจากการประชุมต่างๆ ได้แก่ สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี สรุปผลการประชุมคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี รายงานการประชุมสภาการศึกษา รายงานการประชุมคณะทำงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.5 รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และศึกษาดูงานจากสถานที่จริงที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้การอาชีวศึกษา เช่น เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา โดยมีการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ผู้แทนชุมชน ได้แก่ นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล (อบต.) ผู้ปกครอง เป็นต้น เพื่อตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานและการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการฝึกทักษะวิชาชีพ และการฝึกปฏิบัติจริง

2.6 การสังเกตสภาพแวดล้อมการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่แสดงถึงการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ภายในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษาโดยสังเกตสภาพการจัดการเรียนการสอน ความพอเพียง ทัศนสมัย และความเหมาะสมของห้องฝึก การใช้เครื่องมือครุภัณฑ์ การจัดกิจกรรม/โครงการ/นวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ และงานวิจัยปฏิบัติการทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา มุ่งติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่ครอบคลุมถึง หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การประกันคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานอาชีพ/มาตรฐานสมรรถนะ ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ

ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีทั้งข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรม/การวางแผนการดำเนินงานในแต่ละประเด็นว่า มีการดำเนินงานในเรื่องใดบ้าง กับข้อมูลในเชิงลึกที่ได้จากการวิจัย/ประเมินผล ที่มีผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน ซึ่งทั้ง 2 ส่วนนี้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดทำรายงาน

4. การตรวจสอบความถูกต้องของการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

เพื่อให้การติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนและได้รับการนำไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริงในวงกว้าง การติดตามและประเมินผลจึงเน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายตั้งแต่การกำหนดกรอบ เกณฑ์การประเมินการ

ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ในการสนับสนุนข้อมูลที่เป็นการดำเนินงานของหน่วยงาน รวมทั้งผลการวิจัยและการประเมินเชิงลึกในแต่ละประเด็น โดยมีการประชุมคณะผู้จัดทำ รายงานเพื่อพิจารณาผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค จากการดำเนินงาน ทั้งนี้ ผู้รับผิดชอบโครงการจัดการเรียนรู้การอาชีวศึกษาเป็นผู้ประสานเรื่อง ข้อมูลและยกวางรายงาน นอกจากนี้ยังมีการประชุมเพื่อพิจารณาร่าง รายงาน โดยมีผู้บริหารระดับนโยบาย ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิร่วม พิจารณารายงาน รวมทั้งจะมีการสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

การติดตามและประเมินผล การจัดการเรียนรู้

บทที่ 3

การจัดการเรียนรู้การอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมกำลังคนระดับต้นและระดับกลางด้านเทคโนโลยีในสาขาวิชาต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีความเหมาะสมในแต่ละสาขาอาชีพและมีปริมาณสอดคล้องกับปริมาณความต้องการที่เพิ่มขึ้น การพัฒนาคุณภาพของผู้จบการศึกษาด้านอาชีวศึกษา จึงต้องตระหนักถึงมาตรฐานอาชีพที่เป็นสากล มีกรอบหลักสูตรที่ยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อความคล่องตัวต่อการปรับและพัฒนาหลักสูตร ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม จึงต้องมีการสนับสนุนให้จัดโปรแกรมวิชาชีพพิเศษหรือกลุ่มวิชาชีพที่เกิดขึ้นใหม่ที่เป็นไปตามความต้องการของสังคมและประเทศได้ทันที และจะผลักดันให้ผู้จบอาชีวศึกษาในแต่ละระดับเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น

จากข้อมูลการติดตามการจัดการอาชีวศึกษาในช่วงที่ผ่านมา พบว่าจากพัฒนาการที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องทำให้ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) เป็นหน่วยงานหลักในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพได้

มาตรฐาน จึงมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลการจัดการอาชีวศึกษาของภาครัฐ และเอกชน ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรี รวมทั้งการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพ ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทจากเดิมที่เคยจัดการศึกษาตามความพร้อมของสถานศึกษา หรืออุปทาน (Supply driven) มาเป็นความต้องการของผู้ใช้ผลผลิต หรืออุปสงค์ (Demand driven) โดยความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อให้ได้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทั้งความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถประกอบอาชีพในสถานประกอบการหรืออาชีพอิสระได้อย่างมั่นใจ เปลี่ยนค่านิยมการศึกษาเพื่อประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรมาเป็นการศึกษาเพื่อให้เกิดสมรรถนะ (competency) มีความเป็นเลิศทางวิชาชีพ มีรายได้ดี มีเกียรติและศักดิ์ศรี มีเส้นทางความก้าวหน้า (career path) ที่ชัดเจน สามารถศึกษาต่อได้สูงสุด และเพิ่มจำนวนผู้ศึกษาต่อด้านการอาชีวศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

wanardānīnvan

ในการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้การอาชีวศึกษา
ครอบคลุม 5 ประเด็น ดังนี้

1. หลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
4. การประกันคุณภาพการศึกษา
5. มาตรฐานอาชีพ มาตรฐานสมรรถนะ และระบบคุณวุฒิวิชาชีพ

1. หลักสูตร

1.1 การใช้หลักสูตร ตามหลักสูตรการอาชีวศึกษาของสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ดังนี้

หลักสูตรภาษาไทย

- 1) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546)
- 2) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (เพิ่มเติม พ.ศ. 2548)
- 3) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2546
- 4) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2546 (เพิ่มเติม พ.ศ. 2548)
- 5) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2546 (เพิ่มเติม พ.ศ. 2549)
- 6) ประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) เป็นหลักสูตรเทียบเท่าปริญญาตรี

ทั้งนี้ สอศ. ได้มีการแปลหลักสูตรดังกล่าวข้างต้นเป็นภาษาอังกฤษ โดยสรุป การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในระบบ ที่ใช้หลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้จัดหลักสูตรไว้ 3 ระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) ในสถานศึกษาบางแห่ง และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โดยแบ่งเป็นประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม พณิชยกรรม คหกรรม เกษตรกรรม ศิลปกรรม อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมการประมง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ส่วนใหญ่จะจัดการศึกษาในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมและ พณิชยกรรม โดยใช้หลักสูตรของ สอศ. และหลักสูตรของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคล นอกจากนี้ สอศ. ยังมีการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี และหลักสูตรระยะสั้นในสถานศึกษาอีกหลายแห่ง

1.2 การปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับโครงสร้าง เศรษฐกิจและสังคม

การที่ผู้เรียนและผู้ปกครองมีค่านิยมในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของการขาดแคลนแรงงานระดับกลาง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จึงได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยการจัดการเรียนการสอนให้กับคน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ต้องการศึกษาต่อ และกลุ่มที่ประสงค์จะทำงาน ในอัตราส่วนใกล้เคียงกัน โดยมุ่งเน้นการสื่อสาร (Communication) การทำงาน (Work-methods) ความก้าวหน้าในอาชีพ (Occupancy) สุขอนามัย (Health) ความปลอดภัยในการทำงาน (Safety) สิ่งแวดล้อม (Environment) และเทคโนโลยีใหม่ และร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เพื่อหาแนวทางในการแนะแนวการศึกษาต่อด้านอาชีพ และการจัดอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สอศ. ได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พ.ศ. 2546 ให้เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพ มีความรู้เต็มภูมิ ปฏิบัติได้จริงและเข้าใจชีวิต เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการวิชาชีพมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนวิชาชีพ สามารถถ่ายโอนประสบการณ์การเรียนรู้จากสถานประกอบการ ตลอดจนสามารถสะสมการเรียนรู้และประสบการณ์ได้ โดยเฉพาะหลักสูตร ปวส. ได้มีการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาใหม่มุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมได้ตรงและรวดเร็ว มียุทธศาสตร์พัฒนาผู้เรียนจากการปฏิบัติงานจริง (Solid Practical) เพื่อให้เกิดความรู้จริง

จากการปฏิบัติงาน (Solid Knowledge) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนงานวิชาชีพจากสภาพการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ (On-the job training) **บูรณาการการเรียนการสอน** ในชั้นเรียนกับการฝึกงานในสถานประกอบการเข้าด้วยกัน โดยให้สถานศึกษานำรายวิชาให้ผู้เรียนไปฝึกงานในสถานประกอบการเป็นระยะเวลาครึ่งหลักสูตร หรืออย่างน้อย 1 ภาคเรียน ตามแผนการเรียนของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม ซึ่งการฝึกงานตามแนวคิดนี้ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์การปฏิบัติงานจริงมากขึ้น มีทักษะความสามารถตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

2) หลักสูตรระดับปริญญาตรีสายปฏิบัติการ/สายเทคโนโลยี การพัฒนาให้เน้นความเป็นเลิศทางวิชาชีพ ขณะนี้ อยู่ระหว่างการดำเนินการ

3) หลักสูตรระยะสั้น เพื่อสนองนโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับการสร้างงาน สร้างรายได้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดทำโครงการต่างๆ ได้แก่

(ก) โครงการมหกรรมส่งเสริมอาชีพอิสระ 108 อาชีพ โดยให้สถานศึกษาในสังกัดทั่วประเทศจัดอบรมอาชีพระยะสั้นและแนะนำการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนตามความต้องการและตามศักยภาพของตนเอง โดยมีเป้าหมายผู้เข้ารับการอบรมอาชีพจังหวัดละ 3,600 คน/ครั้ง รวมทั้งประเทศ 273,600 คน อันเป็นการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในการเรียนวิชาชีพ และเส้นทางการประกอบอาชีพให้กับประชาชน เยาวชน และสถานประกอบการ

(ข) จัดทำหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นสำหรับผู้พิการ ได้แก่ ผู้พิการทางสายตา การได้ยิน และร่างกาย ด้วยการจัดการเรียนการสอน วิชาชีพเป็นรายบุคคลผ่านวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั่วประเทศ โดยใช้ระบบ เรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ซึ่ง สอศ. ได้ตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาสำหรับผู้พิการ โดยเชิญสมาคมผู้พิการร่วมเป็นคณะ

กรรมการฯ เพื่อร่วมวางยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสายอาชีพให้ผู้พิการ
ทั้งนี้ สอศ. ตั้งเป้าหมายว่าจะให้วิทยาลัยแต่ละภูมิภาคสร้างความเข้มแข็ง
ในการจัดการศึกษารองรับความพิการในแต่ละด้านแล้วประสานงาน
เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนนักศึกษาได้ ซึ่ง สอศ. มีนโยบายให้สถานศึกษา
ในสังกัดทุกแห่งเปิดสอนทั้งในระดับ ปวช. ปวส. และหลักสูตรระยะสั้น
โดยให้จัดสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกกับนักศึกษาพิการ ทั้งนี้
ได้มีการพัฒนาครูอาจารย์ให้มีความรู้ และทักษะในการถ่ายทอดความรู้ให้
กับนักศึกษาพิการได้อย่างเหมาะสม โดยใช้ภาษามือและอักษรเบรลล์ใน
การเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อ
ช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการมากขึ้น

(ค) โครงการส่งเสริมและฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น
(9 + 1 และ 12 + 1) ให้กับนักเรียนที่จบ ม.3 และ ม.6 ที่ไม่ได้ศึกษา
ต่อให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างน้อย 1 อาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้
ให้สามารถพึ่งพาตนเองและเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา โดย
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้วุฒิการศึกษาเป็นประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ระยะสั้น ในปีงบประมาณ 2548 มีผู้สนใจเข้าร่วมฝึกอบรมอาชีพ จำนวน
20,721 คน ใช้งบประมาณ ดำเนินการทั้งสิ้น 26,034,350 บาท

4) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ
ของตลาดแรงงาน โดยได้มีความร่วมมือกับสถานประกอบการ กระทรวง
แรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเครือข่ายการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อ
ศึกษาความต้องการกำลังคนและพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาให้สอดคล้อง
กับความต้องการกำลังคนของกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 กลุ่ม
อุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน อาหาร ปิโตรเคมี
ซอฟต์แวร์ แพคเกจจิ้ง (เครื่องหนัง อัญมณี สิ่งทอ) ท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ยาง

เฟอร์นิเจอร์ ไม้ เซรามิกส์ ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ แมกพิมพ์ โลจิสติกส์ ลิ่งเวดล้อม พลังงานทดแทน หลักสูตรดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้ สอดคล้องกับงานในท้องถิ่นและเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานได้ ซึ่งในปีการศึกษา 2548 ได้มีการพัฒนาระบบการรับนักเรียน นักศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนเพื่อพัฒนาประเทศใน 13 กลุ่ม อุตสาหกรรมหลัก อันเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพให้ผู้เรียน ได้เลือกศึกษาในสาขาวิชาชีพตามความถนัดและความต้องการของตนเอง ยกเลิกการสอบเข้า ผู้เรียนเลือกเรียนตามสาขาวิชาที่ต้องการเรียน โดยในปีการศึกษา 2548 สามารถรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เข้าศึกษาต่อได้ จำนวน 189,447 คน

นอกจากนั้น **สอศ. ได้จัดโครงการ/กิจกรรมที่เน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้** โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจากการติดตามผลการดำเนินงานในภาพรวม สรุปผลได้ดังนี้

(1) โครงการจัดการศึกษาวิชาชีพ ได้มีการจัดและเพิ่มโอกาสการศึกษาวิชาชีพให้กว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อขยายโอกาสการเรียนอาชีวศึกษา ฝึกอบรมวิชาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยได้ดำเนินการจัดการบริการวิชาชีพแก่ประชาชนทั่วไป คนยากจน ผู้ด้อยชั้น และผู้ด้อยโอกาส เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ ให้มีรายได้สามารถเลี้ยงตัวเอง และครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้ได้ดำเนินการในสถานศึกษา 404 แห่ง ร่วมกับจังหวัด หน่วยงานองค์กรต่างๆ ซึ่งใช้งบประมาณทั้งสิ้น 10,936,200 บาท

(2) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาอาชีวศึกษาทุกคน นำความรู้และทักษะทางวิชาชีพไปให้บริการทางสังคม เพื่อสร้างประสบการณ์ในการทำงานโดยโครงการขนาดใหญ่ซึ่งมีนักศึกษาเข้าร่วมโครงการจำนวนมาก ได้แก่ โครงการบริการตรวจซ่อมยานพาหนะในช่วง

เทศกาลปีใหม่ โครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix It Center) ปฏิบัติงานในฐานะเป็นช่างซ่อมบำรุงประจำศูนย์ร่วมกับช่างในชุมชน โดยมี การบูรณาการการปฏิบัติงานเข้ากับกระบวนการการเรียนการสอนวิชาชีพ ด้วยการเรียนจากการปฏิบัติงานจริงในสถานการณ์จริง ที่ทำให้เกิดประโยชน์ ต่อประชาชนในชุมชน และเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ พร้อมทั้งเกิดผลสัมฤทธิ์ของจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาที่เป็นรูปแบบ การทำงานการเป็นภาคีร่วมกับกรมพัฒนาชุมชน และกรมพัฒนาฝีมือ แรงงานเชื่อมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนภาค ประชาชนของหมู่บ้าน

(3) โครงการ “คนพันธุ์อา” จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการ ประชาสัมพันธ์การอาชีวศึกษาให้สังคมเห็นถึงกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เป็นเวทีให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้แสดงความสามารถนอกเหนือจากทักษะ ความชำนาญในสายอาชีพ เป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ สร้างมนุษยสัมพันธ์ และมีทักษะการสื่อสาร โดยนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากระดับชาติ 100 คน จะได้รับการอบรมบุคลิกภาพ การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มี วุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดี การใช้ชีวิตและการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมถึง การเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียน และการทำงานสายอาชีพในอนาคต เพื่อสร้างความมั่นใจให้สังคมและสถานประกอบการด้านคุณภาพของ นักศึกษาอาชีวศึกษายุคใหม่ โดยโครงการ “คนพันธุ์อา” ได้จัดเป็นปี ที่ 3 ส่งผลให้นักเรียนที่จบ ม.3 เข้าเรียนมากขึ้นจากเดิม ร้อยละ 30 เพิ่มเป็นร้อยละ 40 และในปี 2551 จะเพิ่มได้ร้อยละ 50 นอกจากนี้ โครงการ “คนพันธุ์อา” ยังเป็นยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาด้วยความเข้าใจ ทำให้อัยกรุ่นภาคภูมิใจในตนเอง เนื่องจากเป็นการสร้างภาพลักษณ์ด้านดี ด้านบวกของนักเรียนอาชีวศึกษา จะเห็นได้จากสถิติการก่อความรุนแรง ของวัยรุ่นระหว่าง ปี 2547-2548 ร้อยละ 91 มาจากเด็กอาชีวศึกษา

จำนวน 2,000 ครั้ง แต่ในปี 2549 ลดลงเหลือ 700 ครั้ง ซึ่งนับว่าเป็นความสำเร็จของโครงการ “คนพันธุ์อา”

ในการนี้ สอศ. ได้นำเสนอหลักสูตรอาชีวศึกษาที่พัฒนาจากมาตรฐานอาชีพของอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 กลุ่มอุตสาหกรรม โดยจัดเป็นแผนการเรียน 3 รูปแบบ (3 แทรก หรือ 3 Tracks) ได้แก่ 1) แผนการเรียนทำงานได้ + ความชำนาญ 2) แผนการเรียนทำงานได้ + IT 3) แผนการเรียนทำงานได้ + ประดิษฐ์คิดค้น ทั้งนี้ รายละเอียดจะนำเสนอในหัวข้อมาตรฐานอาชีพ

(4) โครงการตามยุทธศาสตร์พื้นที่ ได้มีการสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น สนับสนุนงบประมาณให้กับวิทยาลัยประมงปัตตานี เพื่อให้มีความพร้อมทั้งด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ และบุคลากรให้เป็นสถานศึกษาเฉพาะทางที่มีคุณภาพ สนับสนุนให้นักศึกษาระดับ ปวส. ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ศึกษาต่อระดับปริญญาตรีเป็นเวลา 2 ปี แล้วกลับมาใช้ทุนเป็นอาจารย์ในสถานศึกษาสังกัด สอศ. ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามโครงการครุทายาท นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นมุสลิมมาฝึกอบรบการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และแปรรูปวัตถุดิบ ตามหลักศาสนาอิสลาม เพื่อใช้ประกอบกิจการได้ ตามโครงการผลิตอาหารฮาลาล และจัดการฝึกอบรมให้กับโรงเรียนปอเนาะกว่า 20 แห่ง รวมถึงการเน้นการอบรมวิชาชีพให้แก่คนท้องถิ่นมากขึ้น โดยจัดฝึกอบรมหลักสูตรอาชีพระยะสั้น 3 เดือน เช่น ฝึกทำอาหารฮาลาล อุตสาหกรรมไม้ เป็นต้น โดยไม่เน้นการสอนระดับ ปวช. และ ปวส. มากเกินไป เนื่องจากได้มีการสำรวจของวิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าคนในพื้นที่จำนวนมากยังว่างงานอยู่ อีกทั้งการจัดการศึกษาแบบเดิมคงไม่สามารถทำได้ เนื่องจากสถานการณ์มีความรุนแรงมากขึ้นทุกวัน

ดังนั้น จึงมีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพ
ท้องถิ่น ปรับการบริหารจัดการแนวใหม่ ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน
การดูแลนักศึกษา การพัฒนาบุคลากร การประกันคุณภาพ และการกำหนด
มาตรการด้านความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เหมาะสมกับ
สถานการณ์ในพื้นที่ จึงน่าจะทำให้การเรียนการสอนอาชีวศึกษาในพื้นที่
ภาคใต้สามารถสนองตอบความต้องการของผู้เรียนได้

อนึ่ง หน่วยผลิตกำลังคนในสังกัด สอศ. มีสถานศึกษา
404 แห่ง ประกอบด้วย

- 1) วิทยาลัยเทคนิค 108 แห่ง
- 2) วิทยาลัยอาชีวศึกษา 40 แห่ง
- 3) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 48 แห่ง
- 4) วิทยาลัยสารพัดช่าง 54 แห่ง
- 5) วิทยาลัยการอาชีพ 146 แห่ง
- 6) วิทยาลัยเฉพาะทาง 12 แห่ง

การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษายังมีอีกหลาย

หน่วยงานร่วมดำเนินการ นอกเหนือจาก สอศ. ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาระดับอาชีวศึกษา (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษา (สกอ.) สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา
เอกชน (สช.) จึงขอเสนอ ดังนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการศึกษา
ด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี มีจำนวน 9 แห่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคล คือ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลพระนคร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชชมงคลล้านนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลอีสาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย และมหาวิทยาลัย
อยู่ในมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ซึ่งสามารถจัดการศึกษาได้ถึงระดับ
ปริญญาเอก มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล งบประมาณ และ
การจัดหลักสูตร โดยสรุปมีการจัดการศึกษา 2 ระดับ ได้แก่

1. ระดับต่ำกว่าปริญญา เปิดสอนในหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยรับจากผู้จบ ม.3 หรือ ปวช.
ใช้เวลาเรียน 2-3 ปี

2. ระดับปริญญา เปิดสอนในหลักสูตรปริญญาตรี
(ต่อเนื่อง) 2 ปี ปริญญาตรี 4 ปีและปริญญาโท

-หลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี รับจากผู้จบ ปวส.
หรือเทียบเท่า ใช้เวลาเรียน 2 ปีถึง 3 ปีครึ่ง

-หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี รับจากผู้จบ ปวช. หรือ ม.6
ใช้เวลาเรียน 4 ปี และ 5 ปี สำหรับสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

-หลักสูตรปริญญาโท รับจากผู้จบปริญญาตรีหรือ
เทียบเท่า ใช้เวลาเรียน 2-3 ปี

นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรระยะสั้นในสาขาวิชาต่างๆ เช่น
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตนนทบุรี จัดสอน
วิชาช่างตัดผม โดยรับสมัครผู้จบชั้นประถมศึกษา อายุ 15-45 ปี
ไม่จำกัดเพศ เป็นต้น

โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เป็นภาคเอกชนอีกภาค
ส่วนหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาด้วย โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน
ได้มีการเปิดสอนทั้งในระดับ ปวช. และ ปวส. รวมทั้งการจัดการเรียน
การสอนระบบทวิภาคี โดยจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่สำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ซึ่งโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เหล่านี้อยู่ในความดูแลของ**สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)** อันเป็นส่วนราชการหนึ่งในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาเอกชนในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน คือ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2551 โดยได้กำหนดหลักการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีคณะกรรมการบริหาร เพื่อทำหน้าที่บริหาร และจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ โดยรัฐพร้อมให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน และสิทธิประโยชน์อย่างอื่น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการ ให้แก่สถานศึกษาของเอกชน

ปีงบประมาณ 2548 สช. ได้มีการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนด้วยการจัดแข่งขันทักษะวิชาชีพ/สิ่งประดิษฐ์/สื่อ/มารยาทของนักศึกษาอาชีวศึกษา 14,220 คน โดยมีผู้ผ่านเกณฑ์ได้รับเกียรติบัตร 12,490 คน ใน 3 ประเภทวิชา คือ ช่างอุตสาหกรรม บริหารธุรกิจ และศิลปกรรม นอกจากนี้ได้มีการทำวิจัยหลากหลายประเด็น อาทิ เช่น แนวทางการแก้ไขการทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ความพึงพอใจผู้รับบริการที่มีต่อการศึกษาเอกชนของเขตพื้นที่การศึกษา ภาวะการมีงานทำของผู้จบอาชีวศึกษาเอกชน ฯลฯ ในปี 2550 ได้มีการจัดแข่งขันทักษะวิชาชีพ 5 ครั้ง ทั้งในกรุงเทพฯ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยแข่งขันทักษะวิชาชีพ 3 ประเภทวิชา ได้แก่ บริหารธุรกิจ ช่างอุตสาหกรรม ศิลปหัตถกรรม และยังมีการแข่งขันเชียร์ลีดเดอร์ รำวงมาตรฐาน ร้องเพลง

ไทยสากล ร้องเพลงไทยลูกทุ่ง ประกวดสิ่งประดิษฐ์ มารยาทไทยและ การสวดมนต์ และการเรียนการสอนแนวใหม่ โดยผู้ที่ได้รับเหรียญทอง แต่ละกลุ่ม/ภาคจะมาแข่งขันระดับประเทศ ซึ่งเป็นการแข่งขันกันด้าน ความรู้และทักษะวิชาชีพเป็นการลบลภาพพจน์ “เด็กอาชีวะฯ ชอบดีกัน”

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน สังคม และประเทศ ถือเป็นเจตนารมณ์ร่วมกันในการจัดการศึกษาของประเทศ หากมีความแตกต่างกัน แต่เพื่อการจัดบริการการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและ กระแสการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศ จึงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ตามสติปัญญาและความสามารถ จึงควรสนับสนุนและพัฒนาการจัด อาชีวศึกษาของภาคเอกชนควบคู่กันไปกับภาครัฐ ดังจากผลการศึกษาเรื่อง **การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาของเอกชน** พบว่า สถานศึกษา เอกชนได้มีส่วนสำคัญในการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายรัฐในการจัดการ อาชีวศึกษา โดยมีบทบาท และมีส่วนร่วมอย่างสำคัญต่อความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจของประเทศมาโดยตลอด และผลการศึกษาได้แสดง ให้เห็นว่า หากรัฐต้องดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาแทนสถานศึกษา เอกชนจะมีผลทำให้รัฐต้องมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะภาระ ค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นค่าจ้างในรูปเงินเดือนครูอาจารย์ของสถานศึกษา เอกชนใน ช่วงปี 2544-2548 คิดเป็นมูลค่าเฉลี่ยต่อปีสูงมาก เท่ากับ 1,341,300,257 บาทต่อปี ซึ่งเมื่อรวมตลอดช่วงเวลา 5 ปี จะเป็นเงิน เท่ากับ 6,706,501,285 บาท ดังนั้น หากพิจารณารวมถึงค่าใช้จ่ายอื่น ที่ภาคเอกชนต้องใช้ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการลงทุนด้านโครงสร้าง พื้นฐาน เช่น การลงทุนในทรัพย์สินประเภทที่ดิน อาคารเรียน สนามกีฬา และสัตตภัณฑ์อุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน จะยิ่งเห็นบทบาท และความสำคัญของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่มีส่วนแบ่งเบาภาระ

ค่าใช้จ่ายรัฐในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น จึงเห็นได้ว่าสถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพทัดเทียมกับสถานศึกษารัฐ ดังนั้น รัฐจึงควรสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการอาชีวศึกษามากยิ่งขึ้น โดยต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ที่มองภาคเอกชนว่าเป็นการจัดการศึกษาเชิงพาณิชย์มาเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายรัฐ และสามารถเป็นพันธมิตรร่วมมากกว่าการเป็นคู่แข่งกัน รวมทั้งกำหนดสัดส่วนการรับผู้เรียนระหว่างสถานศึกษารัฐและเอกชนให้มีความเหมาะสมบนพื้นฐานของศักยภาพที่แท้จริงในการบริหารจัดการศึกษา จากผลการศึกษาดังกล่าว เป็นข้อสนับสนุนสำคัญที่รัฐต้องส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนเข้ามาจัดการอาชีวศึกษามากขึ้น

2. การจัดการเรียนการสอน/การวัดและประเมินผล

2.1 การปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ปฏิรูปวิธีสอบ

สอศ. ได้ปรับภารกิจการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาแนวใหม่เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี สามารถผลิตกำลังคนได้ตรงตามความต้องการ เป็นผู้จบการศึกษาที่มีคุณภาพ รู้จริง ทำได้ เข้าใจชีวิต คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีสมรรถนะในวิชาชีพตามสาขาที่เลือกเรียน มีทักษะในการสื่อสารทั้งด้านภาษา และ ICT เข้าใจกระบวนการวิจัยอย่างง่าย มีทักษะและความรู้ด้านการจัดการธุรกิจ มีคุณธรรมและจริยธรรม สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจึงได้กำหนดแนวปฏิบัติให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษาทั่วประเทศทำการปรับเปลี่ยนกระบวนกรจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ โดยให้ความสำคัญกับการเรียนเป็นชิ้นงาน เรียนเป็นเรื่อง เรียนเป็นโครงการ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติงานจริงที่ครบถ้วน ตั้งแต่กระบวนการคิด

รวบรวมข้อมูล การวางแผน การเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ วัสดุ การลงมือปฏิบัติจริง การแก้ปัญหา การปรับปรุง “ชิ้นงาน” “โครงการ” ตลอดจนการวัดผล การสรุป การวิเคราะห์ผลของ “ชิ้นงาน” “โครงการ” ในองค์รวม เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาชิ้นงาน บันทึกผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ทั้งครูและผู้เรียนจะต้องมีการวางแผนร่วมกันและทำงานเป็นทีม

สำหรับครูผู้สอนให้มีการ**เปลี่ยนวิธีสอน** ด้วยการบูรณาการเนื้อหาที่สอนตามหลักสูตรให้เอื้อต่อการเรียนเป็น “ชิ้นงาน” เรียนเป็น “เรื่อง” เรียนเป็น “โครงการ” เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการเรียนการสอนที่ครูต้องมีการวางแผนร่วมกัน สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ และเพื่อให้สอดคล้องกัน จึงต้อง**ปฏิรูปวิธีสอบ** การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสามารถทำได้ตลอดเวลาที่มีการเรียนรู้และการฝึกฝน หรือการปฏิบัติซ้ำหลายๆ ครั้ง จนเกิดความชำนาญ เป็นทักษะที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน การสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่บ่งบอกถึงสมรรถนะและคุณภาพของผู้เรียน การประเมินผลการเรียนจึงต้องประเมินจากกระบวนการคิด กระบวนการวางแผน กระบวนการทำงาน กระบวนการแก้ปัญหา โดยใช้หลักวิทยาศาสตร์ (การวิจัยอย่างง่าย) กระบวนการกลุ่ม กระบวนการประเมินผลชิ้นงาน คุณธรรม จริยธรรม ความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ความใส่ใจ และคุณภาพผลงาน **ไม่เน้นสอบเพื่อวัดความจำ**

การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ ได้เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณืจริง โดยให้แนวทางการดำเนินงานกับสถานศึกษาในการจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนจาก 3 สถานการณื คือ เรียนจาก**สถานการณืจริงในสถานศึกษา** เรียนจาก**สถานการณืจริงในสถานประกอบการ** และเรียนจาก**สถานการณืจริงในชุมชน** ทั้งนี้ มีการฝึกผู้เรียนโดยให้สถานศึกษา

งานของเอกชนเข้ามาดำเนินการในสถานศึกษา หรือรับงานการค้า และถือว่า เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้วิชาชีพนำมาสร้างรายได้ที่เกิดขึ้นจริงในระบบเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นว่าสามารถผลิตสินค้าหรือชิ้นงานได้คุณภาพและมาตรฐานจริง ได้เรียนรู้กระบวนการรับผลิตชิ้นงานในระบบเศรษฐกิจที่แท้จริง ซึ่งให้ทักษะและประสบการณ์กับผู้เรียนได้มากกว่า

กล่าวได้ว่า เป้าหมายการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา สอศ. ได้มีการปรับแผนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งพัฒนามาจากมาตรฐานอาชีพของอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก เพื่อตอบสนองต่อตลาดแรงงานที่ต้องการกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะเฉพาะของอาชีพมากขึ้น โดยจัดแผนการเรียนเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) แผนการเรียนทำงานได้ + ความชำนาญ หรือเรียกว่า กลุ่มผู้ใช้ เป็นผู้ปฏิบัติการ 2) แผนการเรียนทำงานได้ + ไอที หรือกลุ่มซ่อม เป็นผู้ปฏิบัติการที่มีความชำนาญสามารถแก้ปัญหาได้ และ 3) แผนการเรียนทำงานได้ + ประดิษฐ์คิดค้น หรือกลุ่มสร้าง เป็นผู้ปฏิบัติการที่มีความชำนาญ สามารถแก้ปัญหาได้และประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ โดยใช้กระบวนการวิจัย แผนการเรียนรูปแบบดังกล่าวจะใช้ทั้งในระดับ ปวช. และปวส. ซึ่งระดับ ปวช. กลุ่มใช้ต้องมีความรู้ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติงานได้ กลุ่มซ่อมต้องใช้เทคโนโลยีในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนกลุ่มสร้าง นอกจากจะต้องปฏิบัติงานระดับพื้นฐานได้เหมือนกลุ่มใช้และใช้เทคโนโลยีได้เช่นเดียวกับกลุ่มซ่อมแล้ว จะต้องนำการวิจัยมาสร้างงานรูปแบบใหม่ได้ด้วย ส่วนระดับ ปวส. จะต้องประยุกต์ความรู้และทักษะวิชาการเข้าสู่งานวิชาชีพ กลุ่มซ่อม สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะวิชาชีพ และใช้เทคโนโลยีในการทำงาน รวมถึงใช้กระบวนการวิจัยเพื่อปรับปรุงงาน และ

กลุ่มสร้าง จะต้องใช้เทคโนโลยีวิทยาการใหม่ๆ โดยผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกกลุ่มในการเรียนด้วยตนเองตามความสมัครใจและตามเป้าหมายการทำงาน โดยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนนี้เริ่มใช้ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ในอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร และศิลปกรรม

2.2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสะอ้าน) ได้ประกาศนโยบายและทิศทางหลักในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึด “คุณธรรมนำความรู้” ในการจัดการศึกษา เนื่องจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันได้เกิดปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม วิธีประชาธิปไตย และการแตกแยกขาดความสามัคคี จึงจำเป็นต้องเร่งเสริมสร้างคุณธรรม ความตระหนักและสำนึกในค่านิยมและวิถีประชาธิปไตย ความสมานฉันท์ และสันติวิธี เพื่อให้เกิดสันติสุขในสังคมไทย ดังนั้น องค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนของสังคมได้ดำเนินงานในการจัดการศึกษาและปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษา สำหรับการอาชีวศึกษา จากการติดตามผลการดำเนินงานพบว่า

สรุป. ได้ดำเนินงาน ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา 40 ค่าย และกิจกรรมองค์การนักศึกษาให้แก่นักเรียน/นักศึกษา เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สร้างเสริมให้มีจิตอาสา จิตสำนึกรักท้องถิ่น รู้รักสามัคคี สมานฉันท์ ทำงานเป็นทีม รู้จักดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและฝึกทักษะอาชีพ 2) จัดประกวดสื่อการเรียนการสอนด้านคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาสื่อและคู่มือกระบวนการเรียนรู้ด้านคุณธรรม โดยจัดพิมพ์สื่อเรื่องสั้นคุณธรรม จำนวน 2,000 เล่ม และจัดทำคู่มือ

บูรณาการคุณธรรมและเศรษฐกิจพอเพียงในแผนการเรียนการสอน 50 รายวิชา รวมทั้งจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ วิทยุไทย ออกอากาศทางโทรทัศน์ ดาวเทียมเพื่อการศึกษาทุกสัปดาห์ เพื่อให้ผู้เรียนและประชาชนที่สนใจได้ชมรายการ 3) กำลังดำเนินโครงการวิจัยคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน/นักศึกษา ซึ่งจะเป็นการสร้างวัฒนธรรมคุณธรรมนำความรู้สู่สถานศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ได้ดำเนินโครงการค่ายเรียนคุณธรรมนำชีวิตพอเพียง ปี 2550 พบว่า นักศึกษามีความอดทน รักสะอาด เสียสละ ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีวินัย มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน ทำงาน กล้าคิดกล้าแสดงออก

2.3 การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สอศ.ได้กำหนดแนวทางเร่งขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ทุกองค์กรและสถานศึกษาในสังกัด 404 แห่ง ทั่วประเทศ โดยมีทิศทางการดำเนินงาน 5 มาตรการ ได้แก่ 1) ให้เผยแพร่องค์ความรู้ และสร้างความเข้าใจหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องแก่บุคลากรและนักเรียนนักศึกษาทุกคน 2) สร้างค่านิยมและส่งเสริมบทบาทของบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้แนวคิดการมีเหตุผล ความพอประมาณ และมีระบบคุ้มกันที่เข้มแข็ง 3) บูรณาการความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่หลักสูตร การเรียนการสอน การวิจัย กิจกรรมเสริมหลักสูตร และงานบริการวิชาชีพแก่สังคม 4) ส่งเสริมการทำงานระบบเครือข่ายเพื่อเสริมแรงให้เกิดพลังในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างโปร่งใส เป็นธรรม ประหยัด และมีประสิทธิภาพ 5) สร้างระบบติดตามและประเมินผลทุกโครงการและทุกกิจกรรมภายใต้ตัวชี้วัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิทยาลัยอาชีวศึกษาที่จัดสอนประเภทวิชาเกษตรกรรม จำนวน 45 แห่ง และประเภทวิชาประมง จำนวน 3 แห่ง ทั่วประเทศ มี ลักษณะวิชาชีพเฉพาะทางที่สามารถเอื้ออำนวยต่อการขับเคลื่อนตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เห็นผลเชิงประจักษ์ได้อย่างรวดเร็วและ ชัดเจน จึงได้วางกรอบเวลา 2 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2549 เป็นต้นไป ให้วิทยาลัยทั้ง 2 ประเภทวิชา พัฒนาและปรับปรุงแปลงสาธิต การเกษตรทฤษฎีใหม่และโครงการชีวิตดีเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเป็นการทำการเกษตรแบบปลอดภัยตามแนวทางพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพร้อมทั้งบูรณาการ สวนป่า สวนสมุนไพร สวนไม้ดอกไม้ประดับและปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความสวยงามร่มรื่น สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่และใช้องค์ความรู้และทักษะ วิชาชีพเป็นเครื่องมือส่งเสริมวิถีชีวิตของครูและนักศึกษาให้สามารถพึ่งพา ตนเองได้ ตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่สามารถ เป็นต้นแบบการดำเนินงานที่มีความชัดเจนเพื่อเป็นตัวอย่างของการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่เกษตรกรในพื้นที่ และขยายผลให้ สามารถรองรับการฝึกอบรมและการศึกษาดูงานของสถานศึกษาทุก ประเภทและองค์กรอื่นได้อย่างสมบูรณ์ด้วย โดยขณะนี้มีสถานศึกษา จำนวน 25 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานำร่อง ทดลองประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านต่างๆ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน หลักสูตร การจัดกิจกรรม/ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน และการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 เป็นต้นไป ร่วมกับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักบริหารงานการศึกษาเอกชน (กศน.) จำนวน 80 แห่ง ทั่วประเทศ

2.4 การเทียบโอนผลการเรียนรู้

หลักการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ คือ การยอมรับผลการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์ ดังนั้นการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของสถาบันอาชีวศึกษาสังกัด สอศ. ได้เปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษา ประชาชน สามารถนำความรู้และประสบการณ์มาขอรับการประเมินเทียบโอน เพื่อยกเว้นการเรียนรายวิชาในสถานศึกษาที่เข้าเรียน และนับเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนตามหลักสูตร สำหรับการเทียบโอนผลการเรียนรายวิชา/กลุ่มวิชาในหลักสูตรเดียวกันหรือต่างหลักสูตร ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ตามปกติ การเทียบโอนผลการเรียนรู้ สามารถดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากการศึกษนอกระบบและตามอัธยาศัย และการเทียบโอนผลการเรียนรายวิชา/กลุ่มวิชาจากการศึกษาในระบบและนอกระบบ ทั้งนี้การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หน่วยกิต ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สามารถดำเนินการได้ทุกหมวดวิชา โดยเทียบโอนได้ไม่เกิน 2 ใน 3 ของจำนวนหน่วยกิตตามโครงสร้างหลักสูตร สำหรับรายวิชาที่เรียนจากหลักสูตรอื่นของกระทรวงศึกษาธิการที่อยู่ในระดับเดียวกันหรือเทียบเท่า และยังไม่จบหลักสูตร สามารถนำผลการเรียนมาเทียบโอนได้ โดยปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่กำหนดไว้

จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการเทียบโอน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ได้ดำเนินการศึกษา เรื่อง **แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน กรณีศึกษาศูนย์การเรียน : บริษัทในกลุ่มสมบูรณ์**

ซึ่งบริษัทในกลุ่มสมบูรณได้ขออนุญาตจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อเปิดสอนให้ กับพนักงาน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทวิชา อุตสาหกรรม สาขาเครื่องมือกลและซ่อมบำรุง สาขางานเครื่องมือกล โดยศูนย์การเรียนรู้ นับเป็นสถานศึกษารูปแบบใหม่ ตามที่ มาตรา 12 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และกฎกระทรวงว่าด้วย สิทธิของสถานประกอบการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547 กำหนด ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษาแห่งหนึ่ง แต่มีความอิสระ มีความ หลากหลาย และมีความยืดหยุ่นในการจัดการศึกษาได้มากกว่า โดย สถานประกอบการสามารถบริหารจัดการและออกหลักฐานการศึกษาแก่ ผู้สำเร็จการศึกษาได้เองและบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ได้รับการยกเว้น ให้ไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู รวมทั้งได้รับการผ่อนผันเกี่ยวกับ หลักเกณฑ์การจัดตั้งสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาตอบสนอง ความ ต้องการของสถานประกอบการและผู้เรียนให้มากที่สุด การศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นการเตรียมการรองรับการดำเนินงานเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์ของพนักงานในศูนย์การเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้นให้มีมาตรฐานด้าน วิชาการรองรับและเหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นผู้ทำงานแล้ว ซึ่งผลการวิจัย พบว่า สถานประกอบการที่จะขอจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ และใช้การเทียบ โอนความรู้และประสบการณ์มาสู่ระบบหน่วยกิต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ หลักสูตรนั้น สถานประกอบการจะต้องมีระบบการประเมินพนักงานใน ระบบสมรรถนะ ซึ่งจะทำให้การเทียบโอนประสบการณ์ทำได้ง่ายขึ้น และ หลักสูตรการศึกษาควรมีความยืดหยุ่น เพื่อจะได้เลือกรายวิชาที่สอดคล้อง กับการปฏิบัติงาน และควรมีการเตรียมความพร้อม โดยการจัดอบรมผู้ ที่ จะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ซึ่งควร ทำในรูปคณะกรรมการที่มีบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน เพื่อให้เกิดการยอมรับ รวมทั้งต้องคำนึงถึงมาตรฐานเป็นสำคัญ

2.5 การพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐ/ เอกชน/ต่างประเทศ

1) **โครงการจัดอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา** เป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สืบเนื่องจากที่ผ่านมาเด็กส่วนหนึ่งเมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วแต่ไม่ได้เรียนต่อ ขณะที่เด็กบางส่วนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแล้วต้องการเรียนต่อสายอาชีพ แต่โรงเรียนอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนยังกระจายไม่ทั่วถึง เพราะส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตเมือง จึงเป็นอุปสรรคในการเรียนต่อของเด็กบางกลุ่ม ที่ประชุมผู้บริหารองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการครั้งที่ 3 /2550 เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2550 ได้เห็นชอบให้มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดยจะเริ่มใช้ในปีการศึกษา 2550 ตามแนวทางเลือก 3 แนวทาง คือ

(1) นักเรียนในขณะเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ลงทะเบียนสายอาชีพกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่ ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัศึกษากับวิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่

(2) โรงเรียนมัธยมศึกษาจัดหลักสูตรสายอาชีพผสมกับสายสามัญ เมื่อจบจะได้วุฒิมัธยมศึกษาตอนปลาย และเรียนวิชาอาชีพเพิ่มเติมตามหลักสูตร ปวช. อีก 1 ภาคเรียน จะได้วุฒิ ปวช. เพิ่ม ใช้เวลาเรียน 3 ปีครึ่ง

(3) โรงเรียนมัธยมศึกษาสอนหลักสูตรอาชีวศึกษาระดับ ปวช. แบบเบ็ดเสร็จ จบแล้วได้วุฒิ ปวช. ในพื้นที่ที่ไม่มีวิทยาลัยอาชีวศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน

2) โครงการเพื่อนำงามอาชีพศึกษา เป็นโครงการความ

ร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME BANK) และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) เป็นกิจกรรมหนึ่งอยู่ภายใต้ศูนย์บ่มเพาะอาชีพศึกษาแห่งชาติของ สอศ. มีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกตัวแทนนักศึกษาจากสถาบันอาชีวศึกษา ระดับ ปวส. ปีที่ 2 ที่มีความสามารถทางทักษะวิชาชีพซึ่งผ่านการอบรมความรู้พื้นฐานการเขียนแผนธุรกิจ และมีความตั้งใจจะประกอบอาชีพอิสระภายหลังจบการศึกษาจากทั่วประเทศ เข้ารับการอบรมต่อยอด ณ ศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรมเกษตร จังหวัดปทุมธานี และทำการประกวดแผนธุรกิจ เพื่อพัฒนาเป็นผู้ประกอบการใหม่ที่มีศักยภาพ สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือเงินร่วมทุนจากสถาบันการเงิน รวมถึงการศึกษาดูงานจากสถานประกอบการต้นแบบ เพื่อจะได้ศึกษาประสบการณ์ตรงจากผู้ประกอบการแฟรนไชส์ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับ SME BANK ซึ่งจะสามารถนำไปปรับใช้กับแผนธุรกิจของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อเยาวชนที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาสังกัด สอศ. ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นกิจกรรมเสริมการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดทักษะความเป็นผู้ประกอบการทำให้เยาวชนไทยมีเป้าหมายในชีวิต มีโอกาสได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ตรงจากสายงานอาชีพจริง โดยเริ่มจากการคิดแผนอย่างเป็นระบบเพื่อทำธุรกิจ และกลยุทธ์เรื่องการวิเคราะห์ตลาด ปี 2549 มีนักศึกษาส่งแผนธุรกิจประกวด 139 คน และรอบสุดท้าย 15 คน โดยมี 5 รางวัลรวมเป็นเงินรางวัลทั้งสิ้น 500,000 บาท

3) โครงการความร่วมมือกับภาคเอกชน/สถานประกอบการ

ได้มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพให้กว้างขวางตรงกับความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการ โดยทำความร่วมมือกับ

เครือข่ายอาชีวศึกษาในการเรียนแบบทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการ ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่เอื้อให้การจัดอาชีวศึกษาแนวใหม่ได้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในปีงบประมาณ 2548 ได้มีสถานประกอบการ เข้าร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ ในการร่างหลักสูตร จัดทำหลักสูตร จัดทำ แผนฝึกงาน จัดทำแผนและร่วมกันจัดการศึกษาทวิภาคี ร่วมในการ ประเมินผลผู้เรียนและประเมินสมรรถนะ โดยมีความร่วมมือด้าน อุตสาหกรรม ด้านบริหารธุรกิจ และด้านคหกรรมและเกษตร เป็นต้น

4) ความร่วมมือกับสถานประกอบการ

ประเภทวิชา	จำนวนสถานประกอบการ (11,539 แห่ง)
ช่างอุตสาหกรรม	5,902
พาณิชยกรรม	2,405
ศิลปกรรม	4
คหกรรม	265
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	507
เกษตรกรรม	595
เทคโนโลยีสารสนเทศ	1,861

ตัวอย่างความร่วมมือกับสถานประกอบการ

- Training Center → นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร
ด้านแม่พิมพ์ → สถาบันไทย-เยอรมัน
พัฒนาแผนธุรกิจ → ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
แปลงทักษะอาชีพเป็นทุน → ธนาคารออมสิน

ตัวอย่างวิทยาลัยเฉพาะทาง

วิทยาลัยเฉพาะทางด้านเหล็กกล้า ร่วมมือกับ บริษัทสหวิริยา จำกัด

วิทยาลัยเฉพาะทางด้านไฟฟ้า ร่วมมือกับ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต

วิทยาลัยเฉพาะทางด้านยานยนต์ ร่วมมือกับ บริษัท Honda ,

Toyota และ BenZ

วิทยาลัยเฉพาะทางด้านพาณิชยนาวิ ร่วมมือกับ ศูนย์การประมงแห่ง

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

5) โครงการความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้มีการ

ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและสนับสนุนให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค โดยทำความร่วมมือกับสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ในการพัฒนาโรงเรียนเทคนิคแขวงนคร เวียงจันทน์ เพื่อเป็นต้นแบบโรงเรียนเทคนิคอาชีวศึกษาของลาว และ ได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพชีวิตดำเนินงานพัฒนาการศึกษาด้านอาชีวศึกษาของ วิทยาลัยกำปงแอมเตียล ซึ่งเป็นโรงเรียนที่สมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่**กัมพูชา** ในโครงการโรงเรียนพระราชทาน ณ ราชอาณาจักรกัมพูชา นอกจากนี้ สอศ. ได้ร่วมมือกับสภาอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา จัดโครงการนำร่อง พัฒนาทักษะวิชาชีพ และยกระดับคุณวุฒิให้แก่เยาวชน**พม่า**เข้าเรียน ปวช. ทวิภาคี สาขาอุตสาหกรรมกรรมการประมง ที่วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์ และสาขาเทคนิคการยาง ที่วิทยาลัยจนะนะ คาดว่าจะมีเยาวชนพม่า เข้าเรียนรุ่นแรกประมาณ 400 คน เมื่อจบการศึกษาจะได้กลับไปทำงาน เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ และจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ของสหภาพพม่าในอนาคต นอกจากนี้ สอศ. ยังได้ลงนามความร่วมมือ กับบริษัทเมียนมาสกาย จำกัด ในการจัดส่งนักศึกษาพม่ามาศึกษา

ต่อระดับ ปวช. ระบบทวิภาคี สาขาเครื่องจักรกล สาขาพลาสติก สาขา อิเล็กทรอนิกส์ และสาขาอื่นๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอาชีวศึกษา ในระดับภูมิภาค

3. การจัดหาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาใหม่เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้น การสร้างสมรรถนะของคนในการประกอบอาชีพ โดยมีหลักการที่สำคัญ คือต้องผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและมีความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้ทันที ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ เห็นว่าผู้ที่จบจากระบบการศึกษาแล้วยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ในทันที แต่ต้องไปอบรมหรือฝึกปฏิบัติงานจริง เพื่อการพัฒนาความรู้ให้เท่าทันกับ เทคโนโลยีที่ก้าวไกลอีกด้วย เพื่อลดความสูญเสียดังกล่าว สอศ. จึงได้ กำหนดแนวทางเป็นหลักการที่จะพัฒนาการอาชีวศึกษาว่า จะต้องให้ผู้เรียน ได้ฝึกงานและทำงานจริงในสถานประกอบการ สอศ. ได้ขอให้สถานศึกษา การอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคี

การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เริ่มจาก สอศ. เมื่อครั้งที่มิสสถานะ เป็นกรมอาชีวศึกษาได้ริเริ่มโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็น โครงการนำร่องระหว่างปี พ.ศ. 2531-2533 ณ วิทยาลัยเทคนิคท่าหลวง ซีเมนต์ไทยอนุสรณ์ จังหวัดสระบุรี โดยได้รับความร่วมมือจากรัฐบาล สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยผ่านองค์กร GTZ ผลการดำเนินงาน ปรากฏว่าได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดี ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 กรม อาชีวศึกษาจึงได้ประกาศใช้ระบบทวิภาคีในการจัดอาชีวศึกษาทั่วประเทศ โดยถือเป็นทางเลือกหนึ่งที่เพิ่มเติมในสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษา สถานประกอบการ และจำนวนนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น ปีการศึกษา 2544 มีสถานศึกษาที่จัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 224 แห่ง โดยมีสถาน

ประกอบการเข้าร่วม 4,384 แห่ง มีนักศึกษาทั้งระดับ ปวช. และ ปวส. 33,132 คน มีสาขาวิชาที่เปิดสอนมากกว่า 60 สาขาวิชาชีพ

ต่อมาได้มีการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาด้านวิชาชีพได้อย่างกว้างขวาง ตรงกับความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการ โดยทำความร่วมมือกับเครือข่ายอาชีวศึกษาในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการ ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่เอื้อให้จัดอาชีวศึกษาแนวใหม่ได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ฝึกงานและประเมินสมรรถนะ ในปีงบประมาณ 2548 มีสถานประกอบการเข้าร่วมจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี จำนวน 11,539 แห่ง มีนักเรียน นักศึกษา ในระบบทวิภาคี จำนวน 38,800 คน

แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จะประกอบด้วยผู้เข้าร่วมงาน 2 ฝ่าย คือ สถานประกอบการ และสถาบันการอาชีวศึกษา ร่วมกันฝึกอาชีพและให้ความรู้แก่นักเรียน/นักศึกษา โดยสถานประกอบการเน้นการฝึกด้านทักษะอาชีพ และสถาบันการอาชีวศึกษาเน้นการจัดการเรียนการสอนในภาคทฤษฎี โดยแต่ละฝ่ายมีพันธกิจ ดังนี้

สถานประกอบการ รับผิดชอบในการฝึกอาชีพให้แก่ นักเรียน/นักศึกษา ตามข้อตกลงร่วมกับสถาบันการอาชีวศึกษา โดยเน้นการฝึกให้ผู้เรียนมีความชำนาญในการปฏิบัติงาน และเรียนรู้วัฒนธรรมของการทำงาน ซึ่งสถานประกอบการจะเป็นผู้รับสมัครนักเรียน/นักศึกษา ตามกฎระเบียบของสถาบันการอาชีวศึกษาหรือคัดเลือกร่วมกับสถาบันการอาชีวศึกษา

สถาบันอาชีวศึกษา จัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐาน และวิชาชีพพื้นฐาน ตามข้อตกลงร่วมกับสถานประกอบการ โดย ครู อาจารย์ ในสถานศึกษาจะให้ความรู้ด้านทฤษฎีที่จำเป็น และสอดคล้องต่อการฝึกทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการ

ดังนั้น ผู้เรียนในรูปแบบทวิภาคีจึงมีสถานะเป็นทั้งนักเรียน/นักศึกษา ในสถาบันการอาชีวศึกษา และเป็นพนักงานฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ในเวลาเดียวกัน นักเรียน/นักศึกษาจึงมีทักษะและความรู้ที่จะทำงานได้ เป็นอย่างดี มีโอกาสประกอบอาชีพอิสระ หรือหางานทำได้โดยง่าย เพราะมีประสบการณ์ และได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือระดับปริญญาสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ

โดยสรุปการอาชีวศึกษาทวิภาคีมีประโยชน์ ดังนี้

สถานประกอบการ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งถือว่าเป็นการบริการสังคมด้าน การศึกษา และเป็นผู้มีส่วนร่วมในการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับ อาชีวศึกษา ช่างฝีมือระดับเทคนิค/เทคโนโลยี ให้ตรงกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน

1. เป็นการพัฒนาบุคลากรที่เป็นครูฝึกของสถาน ประกอบการให้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และ สร้างความภาคภูมิใจให้กับพนักงานที่ทำหน้าที่เป็นครูฝึก

2. สนองความต้องการของสถานประกอบการที่จะได้ แรงงานที่มีฝีมือในอนาคต

สถานศึกษา ได้แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และได้รับการ สนับสนุนในด้านอุปกรณ์เครื่องมือจากสถานประกอบการ

นักเรียน/นักศึกษา

1. ได้เรียนรู้ทั้งในสถาบันการอาชีวศึกษาและสถาน ประกอบการ ทำให้มีความรู้ มีประสบการณ์ตรงจากการฝึกปฏิบัติใน สถานประกอบการ

2. ได้สวัสดิการหรือเบี้ยเลี้ยงจากสถานประกอบการ ซึ่งช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับใบรับรองการผ่านงานจากสถานประกอบการ และได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือปริญญาสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ

3. ได้งานที่มีรายได้ดีหรือมีโอกาสที่จะเป็นเจ้าของกิจการ จากแนวคิดดังกล่าว สอศ. ได้ร่วมมือกับสถานประกอบการ จัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคี (Dual Vocational Training : DVT) โดยเน้นการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้ และทำการปรับปรุงสถานศึกษาให้ทุกแห่งมีการจัดห้องเรียน 3 รูปแบบ (Basic, Basic + IT, Advance) เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถกำหนดรายละเอียดหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างอิสระ สามารถปรับเปลี่ยนให้ตรงตามความต้องการของแต่ละท้องถิ่นโดยกำหนดหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นกรอบไว้ อีกทั้ง เพื่อช่วยให้แก่นักเรียน นักศึกษามีพื้นฐานความรู้ใกล้เคียงกับประสบการณ์จริง โดยใช้ Software จำลองการทำงานของเครื่องมือ เครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรม และการจัด Line การผลิต จำลองเลียนแบบโรงงานขึ้นมา

จากผลการวิจัยเรื่อง **อาชีวศึกษาพัฒนาชาติ : บทเรียนจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี** พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพที่มีประสิทธิภาพสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการ และตลาดแรงงานของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนากำลังแรงงานให้เป็นผู้ที่มีความรู้ มีสมรรถนะ และมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง สามารถปรับตัวให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ดังนั้น จาก

ประสบการณ์ความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบริบทประเทศไทยได้ โดยเร่งส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกับสถานศึกษา ซึ่งต่างก็มีส่วนได้ส่วนเสียกับผลการจัดการศึกษาร่วมกัน ทั้งนี้ ได้มีข้อเสนอให้รัฐบาลกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนและสนับสนุนงบประมาณให้สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย/สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย จัดทำมาตรฐานอาชีพ เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ และพัฒนาหลักสูตรอาชีพใหม่ตามการเคลื่อนไหวของตลาดแรงงาน รวมทั้งปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ทั้งในด้านการบริหารงานและด้านการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกันระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพ โดยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา

อนึ่ง สอศ. มีโครงการจัดตั้ง**ศูนย์กำลังคนอาชีวศึกษา (Vocational Man Power Center : VMC)** เพื่อทำหน้าที่เชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้กำลังคน ซึ่งจะเป็นตัวกลางในการประสานแก้ปัญหาคาราคาเขินแรงงานของสถานประกอบการทั่วประเทศ ด้วยการใช้ระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แบบ Real Time ผ่านเครือข่าย Internet โดยขอให้สถานประกอบการที่ขาดแคลนแรงงานแจ้งข้อมูลความต้องการมายังศูนย์กำลังคนฯ จากนั้นศูนย์กำลังคนจะประสานกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาจัดผู้สำเร็จการศึกษาไปป้อนให้ หากจำนวนยังไม่ครบตามต้องการ อาจมีการต่อรองเพื่อจัดส่งนักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ป้อนให้ตามความเหมาะสม หรือเรียกว่าระบบจัดหางาน “คนหางาน งานหาคน” นอกจากนี้ ศูนย์กำลังคนฯ ยังเปิดสอนหลักสูตร

ระยะสั้น เป็นการอบรมความรู้เพิ่มเติมให้กับนักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ หรือ ผู้สำเร็จการศึกษาแล้วให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ทำให้นักศึกษาได้เห็นเป้าหมายในชีวิตการทำงานในอนาคตมากยิ่งขึ้น สอดคล้อง. ถือว่าเป็นมิติใหม่ในการเปิดตลาดข้อมูลข่าวสารแรงงานในสายอาชีวศึกษา

ตัวอย่างการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี (ภาคเอกชน/ต่างประเทศ)

(1) ศูนย์การศึกษาปัญญาภิวัฒน์ ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 12 เพื่อส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการ ในครั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประสานความร่วมมือกับบริษัท ซี.พี. เซเวนอีเลฟเว่น จำกัด (มหาชน) เปิดศูนย์การศึกษาปัญญาภิวัฒน์ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ขณะนี้เปิดศูนย์ 20 แห่งทั่วประเทศ บริหารโดยบริษัท ซี.พี. เซเวนอีเลฟเว่น จำกัด (มหาชน) จัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีโดยใช้โรงเรียนปัญญาภิวัฒน์ภาคธุรกิจงามวงศ์วาน เป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษา เปิดสอนในระดับ ปวช. และ ปวส. สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจอาหาร บัญชี λογιστική คอมพิวเตอร์ ธุรกิจ ช่างไฟฟ้ากำลัง ฯลฯ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปิดโอกาสการศึกษาสู่ท้องถิ่นชุมชน เพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถรองรับการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการค้าปลีก พร้อมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนดีมีความประพฤติดี และมีความประสงค์จะศึกษา มีรายได้ระหว่างเรียน เมื่อสำเร็จจะบรรจุเป็นพนักงานทันที ทั้งนี้ ยังเป็นการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างเยาวชนให้มีอาชีพทางธุรกิจ มีรูปแบบการเรียนการสอน 2 ภาคเรียน ภาคเรียนหนึ่งมี 6 เดือน แบ่งออกเป็นภาคศึกษาด้านวิชาการในชั้นเรียน 2 เดือนครึ่ง และฝึกปฏิบัติงาน 3 เดือน ผ่านการเรียนการสอน

ทางไกลในระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ แบบการสื่อสาร 2 ทาง โดยขณะนี้ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการให้จัดตั้งสถาบันปัญญาภิวัฒน์ ซึ่งจะเปิดสอนในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท

(2) **ศูนย์พัฒนาริชาชีพช่างยนต์โตโยต้า** ศูนย์พัฒนาริชาชีพช่างยนต์โตโยต้า ดำเนินการเรียนการสอนโดยการนำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างยนต์ของสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา มาประยุกต์ร่วมกับหลักสูตรการอบรมทางด้านเทคนิคของโตโยต้า (Technical Education for Automotive Mastery) โดยการปรับปรุงระยะเวลาการเรียนการสอนให้เหลือเพียง 1 ปี เพื่อสอดคล้องกับความจำเป็นทางด้านธุรกิจของศูนย์บริการตัวแทนจำหน่ายรถยนต์โตโยต้า ในการรับรองคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาจากศูนย์พัฒนาริชาชีพช่างยนต์โตโยต้าของบริษัทโตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย ร่วมกับ บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ คอร์ปอเรชั่น ประเทศญี่ปุ่น จะได้ประกาศนียบัตรมาตรฐานช่างเทคนิค ระดับ 2 จาก บริษัท โตโยต้า มอเตอร์คอร์ปอเรชั่น ประเทศญี่ปุ่น

อนึ่ง ในปี พ.ศ. 2541 บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย ได้ดำเนินการจัดตั้ง บริษัท เทคโนโลยียานยนต์โตโยต้า จำกัด เพื่อให้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยเปิดสอนระดับ ปวส. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างยนต์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน แห่งแรกในประเทศไทยที่ดำเนินการโดยบริษัทผู้ผลิตรถยนต์ชั้นนำของโลก เพื่อเป็นการผลิตบุคลากรให้เป็นกำลังสำคัญในอนาคตแก่ตัวแทนจำหน่ายในอันที่จะรองรับกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่มีวิวัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว โดยเจตนารมณ์ของ บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย ยังมีความตั้งใจที่จะให้สถาบันการศึกษาแห่งนี้เป็นแหล่งพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการ

ต้องการของตลาดแรงงาน และสถาบันการศึกษาที่จะถ่ายทอดเทคโนโลยี
สู่สังคมไทยอีกทางหนึ่งด้วย

(3) ทวิภาคีไทย-อิสราเอล สอศ. ได้ลงนามความร่วมมือใน
การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีไทย-อิสราเอล ในระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาเกษตรศาสตร์ กับศูนย์เทคโนโลยีมิกอล กาลิลี
(Migal-Galilee Technology Center: MIGAL) ซึ่งเป็นศูนย์กลาง
ทางการเกษตรภาคเหนือของประเทศอิสราเอล ทั้งนี้ เพื่อสร้างเครือข่าย
ความร่วมมือในการพัฒนานักเรียน นักศึกษาระดับ ปวส. ที่จะเดินทางไป
ศึกษาอบรมเกษตรแผนใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีทันสมัย และการเกษตรเพื่อ
เศรษฐกิจ โดยจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ และเครือข่ายความร่วมมือใน
การพัฒนาการเกษตรผ่านการสอน การฝึกงาน และการวิจัยจากนักวิชาการ
ผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรของมิกอล สำหรับนักเรียนที่เดินทางไปอบรม
จะเป็นนักศึกษา ปวส. 40 คน ที่ผ่านการคัดเลือกจากวิทยาลัยเกษตร
และเทคโนโลยีขอนแก่น โดยจะต้องเข้ารับการอบรมภาษาอังกฤษ ทั้งนี้
จะต้องออกนอกค่าเครื่องบินเอง ค่าลงทะเบียนและค่างานวิจัย 900 บาท
ค่าเล่าเรียน เดือนละ 3,600 บาท รวมค่าใช้จ่าย 29,600 บาท แต่
ระหว่างการฝึกงาน 10 เดือน นักศึกษาจะได้รับค่าจ้างประมาณเดือน
ละ 16,950 บาท

บทที่ 3

4. การประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กำหนดให้สำนักงานคณะ
กรรมการการอาชีวศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ
มีหน้าที่พัฒนาระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพในสถาบัน
การอาชีวศึกษา สถานศึกษารวมทั้งระบบการเรียนรู้ที่บูรณาการ ศาสนา
ศิลปะ วัฒนธรรมและการกีฬากับการอาชีวศึกษา โดยดำเนินการพัฒนา

ระบบการประกันคุณภาพอาชีวศึกษาบนพื้นฐานการวิจัย ในปีงบประมาณ 2547-2550 ตามองค์ประกอบของการประกันคุณภาพการอาชีวศึกษา 3 ส่วน สรุปการดำเนินงานดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ

1.1 ได้ดำเนินการพัฒนามาตรฐานการอาชีวศึกษา ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547 เป็นต้นมาและแล้วเสร็จประกาศใช้ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2549 ประกอบด้วย **6 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้**

1.2 ได้ดำเนินการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการอาชีวศึกษา ปีงบประมาณ 2549 ให้สถานศึกษานำไปใช้ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. การตรวจสอบคุณภาพ

2.1 ได้ดำเนินการจัดทำคู่มือ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ปีงบประมาณ 2549 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำกับติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน ระบบการประเมินตนเอง

2.2 ได้ดำเนินการจัดทำเอกสารตัวอย่างการดำเนินงาน/กิจกรรม/โครงการ ในการดำเนินงานของสถานศึกษา ตามตัวบ่งชี้มาตรฐานการอาชีวศึกษา ปีงบประมาณ 2549

2.3 ได้กำหนดให้สถานศึกษาส่งรายงานการประเมินตนเองให้กับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภายในวันที่ 30 พฤษภาคม ของทุกปี

3. การประเมินคุณภาพ

3.1 ได้พัฒนาระบบการตรวจประเมินภายในโดยต้นสังกัด

3.2 พัฒนาเอกสารคู่มือการประเมินคุณภาพสถานศึกษาโดยต้นสังกัด และแบบบันทึกข้อมูลภาคสนามการประเมินคุณภาพสถานศึกษาอาชีวศึกษา ปีงบประมาณ 2550

3.3 ประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้มีการตรวจประเมินภายในโดยต้นสังกัด ทุกแห่ง 1 ครั้ง/2 ปี ทั้งนี้การตรวจประเมินให้แล้วเสร็จภายใน วันที่ **30 กันยายน** ของทุกปี

3.4 ได้พัฒนาผู้ตรวจประเมินภายในโดยต้นสังกัดให้แก่อาชีวศึกษาจังหวัดทั่วประเทศ ระหว่างปีงบประมาณ 2548-2550 จำนวนทั้งสิ้น 482 คน

สรุปผลการประเมินคุณภาพตนเองของสถานศึกษา และผลการประเมินคุณภาพภายนอก

บทที่ 3

1. สรุปผลการประเมินคุณภาพตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2549 (ภาพรวม) ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา*

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	ผลการประเมิน (จำนวน/ร้อยละ/ ค่าเฉลี่ย)	ระดับ คุณภาพ
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาวชิชาชีพ		ดี
1. ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดตามชั้นปี	81.55	ดี
2. ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถประยุกต์หลักการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ	77.49	ดี
3. ร้อยละของผู้เรียนที่มีทักษะในการใช้ภาษาสื่อสารด้านการฟัง การอ่าน การเขียน และการสนทนา ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ	77.62	ดี
4. ร้อยละของผู้เรียนที่มีความสามารถใช้ความรู้และเทคโนโลยีที่จำเป็นในการศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติงานวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม	82.57	ดี

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	ผลการประเมิน (จำนวน/ ร้อยละ)	ระดับ คุณภาพ
5. ร้อยละของผู้เรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงงามในวิชาชีพ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	84.96	ดี
6. ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์การสำเร็จการศึกษา	65.45	พอใช้
7. ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ	88.20	ดี
8. ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่ทำงานทำในสถานประกอบการ/ประกอบอาชีพอิสระ และศึกษาต่อภายใน 1 ปี	80.23	ดี
9. ระดับความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา	4.55	ดี
มาตรฐานที่ 2 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน		พอใช้
10. ระดับคุณภาพและหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษาที่มีการพัฒนาตามความต้องการของตลาดแรงงาน	84.72	ดี
11. ระดับคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการฝึกทักษะวิชาชีพ มีการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติ เต็มตามศักยภาพและพึงพอใจต่อคุณภาพการสอน	77.72	ดี
12. ร้อยละของงบประมาณที่สถานศึกษาจัดซื้อวัสดุฝึกอุปกรณ์ สำหรับการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม	15.93	พอใช้
13. ระดับความเหมาะสมและเพียงพอของระบบคอมพิวเตอร์ในแต่ละสาขาวิชา	2.6	พอใช้
14. ระดับความเหมาะสมในการจัดอาคารเรียน อาคารประกอบห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ศูนย์วิทยบริการ โรงฝึกงาน พื้นที่ฝึกปฏิบัติงานเหมาะสมกับวิชาที่เรียน มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเกิดประโยชน์สูงสุด	-	พอใช้

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	ผลการประเมิน (จำนวน/ร้อยละ/ ค่าเฉลี่ย)	ระดับ คุณภาพ
15. ระดับคุณภาพการจัดระบบความปลอดภัยของสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา	77.44	ดี
16. ร้อยละของบุคลากรภายในสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาตามหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ	81.79	พอใช้
17. จำนวนครั้งหรือปริมาณในการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	39.69	ดี
18. จำนวนสถานประกอบการที่มีการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาจัดการศึกษาระบบทวิภาคีและระบบปกติ	110.5	ดี
19. จำนวนคน-ชั่วโมงของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน	81.07	พอใช้
20. อัตราส่วนของผู้สอนประจำที่มีคุณวุฒิด้านวิชาชีพต่อผู้เรียนในแต่ละสาขาวิชา	78.11	พอใช้
21. อัตราส่วนของผู้สอนประจำต่อผู้เรียน	23.35	พอใช้
มาตรฐานที่ 3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		ดี
22. จำนวนครั้งของการจัดให้ผู้เรียนพบอาจารย์ที่ปรึกษา	47.56	ดี
23. จำนวนครั้งของการจัดบริการ ตรวจจสอบสารเสพติดให้กับผู้เรียน	81.29	พอใช้
24. ร้อยละของผู้เรียนที่ออกกลางคันเมื่อเทียบกับแรกเข้า	23.19	ดี
25. จำนวนครั้งและประเภทของกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามในวิชาชีพ รวมทั้งด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์	89.66	ดี
26. จำนวนครั้งและประเภทของกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	87.71	ดี
มาตรฐานที่ 4 การบริการวิชาชีพสู่สังคม		ดี

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	ผลการประเมิน (จำนวน/ร้อยละ/ ค่าเฉลี่ย)	ระดับ คุณภาพ
27. จำนวนและประสิทธิผลของกิจกรรม/โครงการที่ให้ บริการวิชาชีพและส่งเสริมความรู้ในการพัฒนาชุมชนและ ท้องถิ่น และกิจกรรม/โครงการฝึกทักษะวิชาชีพเพื่อการ ประกอบอาชีพของประชาชน	27.85	ดี
28. ร้อยละของงบประมาณในการจัดกิจกรรม/โครงการ ที่ให้บริการวิชาชีพและส่งเสริมความรู้ในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น และกิจกรรม/โครงการฝึกทักษะวิชาชีพ เพื่อการประกอบอาชีพของประชาชนต้องบดำเนินการ	4.80	ดี
มาตรฐานที่ 5 นวัตกรรมและการวิจัย		ดี
29. จำนวนนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานวิจัยและโครงการ ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน การ ประกอบอาชีพ/หรือการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและ ประเทศ ซึ่งนำไปสู่การแข่งขันในระดับชาติ	82.20	ดี
30. ร้อยละของงบประมาณที่ใช้ในการสร้าง พัฒนา และ เผยแพร่ นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย และโครงการ ต้องบดำเนินการทั้งหมด	1.61	ดี
31. จำนวนครั้งและช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย และโครงการ ที่นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ	17.25	ดี
มาตรฐานที่ 6 ภาวะผู้นำและการจัดการ		ดี
32. ระดับคุณภาพการบริหารงานของผู้บริหารที่สอดคล้อง กับแผนยุทธศาสตร์และการมีส่วนร่วมของประชาคม อาชีวศึกษา ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้	7.95	ดี
33. ร้อยละของบุคลากรในสถานศึกษาที่สามารถปฏิบัติ ตามจรรยาบรรณมาตรฐานวิชาชีพ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม	94.04	ดี
34. ร้อยละคุณภาพของการจัดระบบสารสนเทศและการ จัดการความรู้ของสถานศึกษา	4.34	ดี

- * ที่มา : รายงานการพัฒนาาระบบการประกันคุณภาพอาชีวศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ระหว่างปี 2547-2550
สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สอศ.ตุลาคม 2550

โดยสรุปสถานศึกษาได้ดำเนินการจัดอาชีวศึกษาตามมาตรฐาน/
ตัวบ่งชี้ที่กำหนด ได้คุณภาพระดับหนึ่ง ตรงกับภารกิจตามยุทธศาสตร์
สอศ. และจุดเน้นการจัดอาชีวศึกษา 9 ประการของ สอศ. ทั้งนี้รายงาน
การประเมินคุณภาพตนเองในปีการศึกษา 2549 มีสถานศึกษาส่งมา
ทั้งสิ้น จำนวน 318 แห่ง และยังไม่ส่งรายงาน จำนวน 85 แห่ง

บทที่ 3

**2. สรุปผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาโดย
ต้นสังกัด ปีการศึกษา 2547-2548** ได้ดำเนินการตรวจประเมินคุณภาพ
สถานศึกษาโดยต้นสังกัด โดยอาชีวศึกษาจังหวัด (อศจ.) เป็นผู้ดำเนินการ
และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ให้การสนับสนุนงบประมาณ
อศจ. ละ 20,000.-บาท (สองหมื่นบาทถ้วน) โดยดำเนินการตรวจ
ประเมินในลักษณะส่งเสริม ให้ความรู้และช่วยแนะนำการทำงานใน
สถานศึกษารวมทั้งเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินจาก สมศ.
ส่วนปีการศึกษา 2549 อศจ. ได้ดำเนินการร่วมกับศูนย์ส่งเสริมและ
พัฒนาอาชีวศึกษาภาค และสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ
โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ให้งบประมาณสนับสนุน
อศจ. ละ 20,000.-บาท (สองหมื่นบาทถ้วน) เช่นเดิม และการตรวจ
ประเมินมีการให้คะแนนและตัดสินคุณภาพสถานศึกษา เพื่อกระตุ้น
การทำงานในสถานศึกษาและใช้ข้อมูลจากการตรวจฯ ให้การดูแล
สถานศึกษาที่ยังต้องการความช่วยเหลือโดยเฉพาะได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ให้
อศจ. แต่ละจังหวัด รายงานผลให้สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและ
วิชาชีพ ภายในวันที่ 30 ธันวาคม 2550 (เฉพาะการตรวจประเมิน
ในปีการศึกษา 2549 เท่านั้น)

3. สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอก ของสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. (พ.ศ.2544-2548) ตามมาตรฐานการประเมินรอบแรก ของ สมศ. ดังนี้

ปีงบประมาณ 2548 สถานศึกษาอาชีวศึกษา ลี้กัต สอศ.
จำนวน 404 แห่ง ผ่านการประเมินภายในตามมาตรฐานของ สอศ. และ
ผ่านการประเมินภายนอกจาก สมศ. รวมทั้งดำเนินการจัดทำตัวอย่าง
เครื่องมือประเมินมาตรฐานวิชาชีพ 9 ประเภทวิชา และผลการศึกษาการใช้
เครื่องมือประเมินมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อประกันคุณภาพผู้เรียน ให้ผู้เรียน
มีมาตรฐานตามหลักสูตรที่กำหนด สมศ. ได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้
การประเมิน จำนวน 8 มาตรฐาน 30 ตัวบ่งชี้ คือ

- มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านผู้จบการศึกษา (3 ตัวบ่งชี้)
- มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการเรียนรู้ (4 ตัวบ่งชี้)
- มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ (7 ตัวบ่งชี้)
- มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ (3 ตัวบ่งชี้)
- มาตรฐานที่ 5 มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ (2 ตัวบ่งชี้)
- มาตรฐานที่ 6 มาตรฐานด้านกิจการนักศึกษาและทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรม (2 ตัวบ่งชี้)
- มาตรฐานที่ 7 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ (7 ตัวบ่งชี้)
- มาตรฐานที่ 8 มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน
(2 ตัวบ่งชี้)

โดยมีสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอก
จำนวนทั้งสิ้น 765 แห่ง ซึ่งจำแนกตามประเภทของสถานศึกษาและ
ภูมิภาค ดังนี้

ตาราง แสดงจำนวนสถานศึกษาอาชีวศึกษาในการประเมิน รอบแรก จำแนกตามประเภทสถานศึกษาและภูมิภาค

ประเภทสถานศึกษา	ภูมิภาค						รวม
	เหนือ	กลาง	ใต้	ตะวันออก	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กทม.	
วิทยาลัยอาชีวศึกษา	8	10	8	3	10	4	43
วิทยาลัยการอาชีพ	26	30	32	13	44	2	147
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี	9	12	12	4	11	-	48
วิทยาลัยเทคนิค	17	27	21	11	28	5	109
วิทยาลัยสารพัดช่าง	12	12	11	6	13	4	58
โรงเรียนเอกชน	37	62	48	31	77	78	333
อื่นๆ	5	2	7	1	7	5	27
รวม	114	155	139	69	190	98	765

บทที่ 3

ทั้งนี้ สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกตามราย
มาตรฐานได้ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านผู้จบการศึกษา สรุปได้ว่าอัตราการได้
งานทำภายใน 1 ปี ของผู้จบการศึกษาทั้งระดับ ปวช. และ ปวส. อยู่ใน
เกณฑ์ต่ำ คือ ร้อยละ 12.5 และร้อยละ 26.53 ตามลำดับ รวมทั้งการ
ประกอบอาชีพอิสระก็อยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยร้อยละของการประกอบอาชีพ
อิสระของผู้จบการศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. คือ ร้อยละ 6.25 และ
ร้อยละ 6.19 เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
โดยเฉพาะระดับ ปวช. ในส่วนของนักศึกษาที่ออกไปทำงาน พบว่า ระดับ
ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อนักศึกษาของสถานศึกษาทุกประเภท
อยู่ในเกณฑ์ดี คือ ระดับมาก (ระดับ 3)

จุดเด่น ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจในระดับมากต่อผู้จบ
การศึกษาที่ออกไปทำงาน

มาตรฐานที่ 2 ด้านการเรียนรู้ สรุปได้ว่าโดยภาพรวมสถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติและการใช้เครื่องมืออุปกรณ์การเรียนการสอน แต่สถานศึกษาบางประเภทมีจำนวนชั่วโมงฝึกปฏิบัติและอัตราการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่ำกว่าภาพรวมบางส่วนระดับความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์ต่อการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอนค่อนข้างต่ำ (ระดับ 2) ยกเว้นสถานศึกษาเอกชนที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี (ระดับ 3) แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาของรัฐควรสนับสนุนการพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์การเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ทันสมัย เพียงพอต่อการใช้ของนักศึกษาและอาจารย์

จุดเด่น มีชั่วโมงการฝึกปฏิบัติและอัตราการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมเพียงพอ

มาตรฐานที่ 3 ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ สรุปได้ว่าการจัดอาชีวศึกษาในภาพรวมยังขาดครู เนื่องจากมีสถานศึกษา 2 ประเภทเท่านั้น คือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี และโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ที่ส่วนใหญ่มีสัดส่วนนักศึกษาต่ำกว่าในภาพรวม โดยเฉพาะวิทยาลัยอาชีวศึกษามีนักศึกษาประมาณ 30 คนต่ออาจารย์ 1 คน เมื่อพิจารณาสัดส่วนจำนวนนักศึกษาต่ออาจารย์ที่มีคุณวุฒิจำกัดจะแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาหลายประเภทมีอาจารย์ที่มีคุณวุฒิจำกัดน้อย โดยพิจารณาจากส่วนต่างของสัดส่วนจำนวนนักศึกษาต่ออาจารย์และสัดส่วนจำนวนนักศึกษาต่ออาจารย์ที่มีคุณวุฒิจำกัด จึงเป็นประเด็นที่ต้องแก้ไขเร่งด่วนเนื่องจากจัดการเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะการปฏิบัติ ครู/อาจารย์ต้องดูแลนักศึกษาให้ทั่วถึง และควรมีคุณวุฒิจำกัดตรงตามสาขาวิชาที่สอน รวมทั้งพบว่าร้อยละของอาจารย์ที่ได้รับการอบรมวิชาชีพและวิธีสอนยังมีค่อนข้างน้อย

จุดเด่น มีแนวโน้มการสนับสนุนให้ครูอาจารย์ได้รับความรู้
เพิ่มมากขึ้น

มาตรฐานที่ 4 ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า
อาจารย์มีผลงานวิจัยและนวัตกรรมน้อยมาก โดยภาพรวมแล้วไม่ถึง
1 ชิ้นต่อปี และงานวิจัย นวัตกรรม โครงการบางชิ้นที่พัฒนาขึ้นมาได้นำมา
ใช้ประโยชน์ ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งควรสนับสนุนอาจารย์ในการผลิต
โครงการ นวัตกรรม งานวิจัย ด้วยการสนับสนุนเงินทุนทำวิจัยมากกว่า
ที่เคยได้รับในภาพรวมเท่ากับ 2,225.42 บาทต่ออาจารย์ 1 คนต่อปี
ซึ่งเป็นอุปสรรคในการทำวิจัย โครงการ นวัตกรรมของอาจารย์

มาตรฐานที่ 5 ด้านการบริการวิชาการ สรุปได้ว่า
สถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกประเภทมีการให้บริการวิชาการแก่สังคม
น้อยมาก ภาพรวมโดยเฉลี่ย 5 ปีต่อ 1 ชิ้นต่ออาจารย์ 1 คน (ภาพรวม
เท่ากับ 0.22 ต่ออาจารย์ 1 คนต่อปี) รวมทั้งงบประมาณสนับสนุนการ
บริการวิชาการต่อสังคมน้อยมาก โดยภาพรวมน้อยกว่าร้อยละ 1 ต่อ
งบดำเนินการ สถานศึกษาอาชีวศึกษาจึงควรพัฒนาแนวทางการ
ดำเนินงานให้บริการวิชาการแก่สังคมมากขึ้น เนื่องจากมีความพร้อม
ด้านบุคลากรที่มีความสามารถจะถ่ายทอดความรู้สู่สังคมได้

จุดเด่น มีบุคลากรที่มีความรู้และสถานศึกษามีความพร้อม
ในด้านสถานที่/เครื่องมือเพื่อให้บริการแก่ชุมชนและท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 6 ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สรุปได้ว่า
สถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกประเภทมีกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
น้อยมาก ภาพรวมโดยเฉลี่ย 2 ปีต่อ 1 กิจกรรมต่อนักศึกษา 1 คน
(ภาพรวมเท่ากับ 0.57 ต่อนักศึกษา 1 คนต่อปี) รวมทั้งงบประมาณ
สนับสนุนกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมน้อยมาก ยกเว้น
สถานศึกษาเอกชนที่มีงบประมาณมากกว่าสถานศึกษาประเภทอื่น

มาตรฐานที่ 7 ด้านการบริหารจัดการ สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาทุกประเภทมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการ แต่มีข้อสังเกต คือ สถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่มีสัดส่วนของบุคลากรสายสนับสนุน 1 คน ต่อการดูแลนักศึกษา 57 คน ในขณะที่ร้อยละของเงินเดือนบุคลากรต้องบดบังการของสถานศึกษาเอกชนต่ำกว่าสถานศึกษาประเภทอื่น และต่ำกว่าภาพรวม รวมทั้งร้อยละค่าใช้จ่ายส่วนกลางและร้อยละของเงินเหลือจ่ายต้องบดบังการสูงกว่าภาพรวมและสูงกว่าสถานศึกษาประเภทอื่น

จุดเด่น ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาแก่สังคม มีความสามารถในการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 8 ด้านระบบประกันคุณภาพภายใน สรุปได้ว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่มีระบบการประกันคุณภาพภายในระดับ A 2 คือ ความตระหนักและความพยายามเท่านั้น ยังไม่บรรลุถึงขั้นผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน (A1 ร้อยละ 16.4 และ A2 ร้อยละ 37.10)

ข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพด้านการอาชีวศึกษา

สมศ. ได้สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อค้นพบที่ได้จากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกด้านการอาชีวศึกษา รวมทั้งจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษา ซึ่งข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานซึ่งมีความเชื่อมโยงกันทั้งระบบ โดยสมศ. ได้นำเสนอสู่สาธารณชนหลายระดับ ทั้งระดับนโยบายการจัดการอาชีวศึกษาที่ต้องเสนอต่อรัฐบาล รองลงมาคือต้นสังกัดหรือสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือ สอศ. และระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย

แนวทางการจัดการเรียนการสอน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management : SBM) เครื่องมืออุปกรณ์การเรียน การสอน การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งมีแนวทางการแก้ปัญหาของสถานศึกษาบางประเด็นต้องเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาลด้วย ดังนี้

ข้อเสนอเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านอาชีวศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับรัฐบาล/ต้นสังกัด และระดับสถานศึกษา

◇ ระดับรัฐบาล และต้นสังกัด

ปัญหา	แนวทางการพัฒนา
<p>ผู้จบการศึกษาระดับ ปวช. ส่วนใหญ่ศึกษาต่อหรือแม้กระทั่งระดับ ปวส. ก็ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้เกิดจากสาเหตุใหญ่ๆ หลายประการที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล/สอศ. และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเอง รวมทั้งระบบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยขาดการผลักดันอย่างจริงจัง โดยสรุปปัญหาต่างๆ ได้ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มียุทธศาสตร์ที่จะทำให้คนสนใจมาเรียนด้านอาชีวศึกษาเพราะเงินเดือนค่าตอบแทนน้อย นอกจากนี้การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยเปิดโอกาสให้เรียนในระดับอุดมศึกษาอย่างกว้างขวางมาก ให้การสนับสนุนด้านปัจจัย โดยมีโครงการ ICL เข้ามาผู้เรียนจึงสนใจเรียนต่อในระดับปริญญาตรีหรืออย่างมากและผู้เรียนเองยังไม่พอใจในการเรียนแค่ 	<p>ปัญหาที่กล่าวมาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับนโยบาย โดยรัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหา และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันปฏิรูประบบการศึกษา ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยสรุปสาระสำคัญจากการสนทนากลุ่มมีประเด็นที่น่าเสนอดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ผลักดันให้เกิด พรบ. การอาชีวศึกษา สถานศึกษาควรมีอำนาจในการบริหารจัดการเร่งรัดในการจัดตั้งสถาบันเทียบคุณวุฒิวชิวิชาชีพเพื่อสามารถที่จะเปลี่ยนค่านิยมและสามารถดำเนินการตีราคาเงินเดือนจากฝีมือและความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา ซึ่งสามารถสร้างคุณค่าให้แก่ตนเองเพิ่มขึ้นถ้าประกอบอาชีพ ที่เหมาะสมกับทักษะของผู้ประกอบอาชีพ

ปัญหา	แนวทางการพัฒนา
<p>ระดับ ปวช. ถือว่ายังจบการศึกษาไม่สมบูรณ์ จึงเรียนต่อ รวมทั้งค่านิยมของสังคมไทยที่ต้องการให้เรียนสายสามัญเพื่อได้รับปริญญา มากกว่าสายอาชีพ</p> <p>2. นโยบาย แผนยุทธศาสตร์และพันธกิจของการอาชีวศึกษาไม่สอดคล้องกัน</p> <p>3. รัฐเข้ามามีบทบาทในการจัดการอาชีวศึกษามากเกินไป ซึ่งรัฐต้องดูแลทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อุดมศึกษาและอาชีวศึกษา ทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง ขาดประสิทธิภาพ ขาดงบประมาณในการพัฒนาสถานศึกษาอาชีวศึกษา</p> <p>4. ปัจจัยด้านครูเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษา แต่ปัจจุบันพบว่าขาดครูทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ ด้านปริมาณนั้นจากผล การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. พบว่าจำนวนครู ที่มีคุณวุฒิวชิวิชาชีพต่อ นักศึกษาประมาณ 1 : 30 ครูที่มาสอน ส่วนใหญ่ไม่จบตรงสายวิชาชีพ นอกจากนี้ยังพบว่าสถานศึกษามีครูอัตราจ้างเมื่อทำงาน ได้ประมาณ 2-3 ปีแล้วลาออก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาอย่างมากเนื่องจากครูวิชาชีพนั้น ต้องอาศัยความชำนาญการและประสบการณ์ นอกจากนี้สถานศึกษาบางแห่งไม่สนับสนุนให้ครูได้รับความรู้/ทักษะทางวิชาชีพเพิ่มเติม</p> <p>5. ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของ นักศึกษาค่อนข้างอ่อนทำให้โอกาสใน</p>	<p>◆ การอาชีวศึกษาควรมี 2 ระบบ ทั้งในระดับ ปวช. และ ปวส. (หลักสูตร 2 track) หลักสูตรที่ 1 สำหรับผู้เรียนที่ต้องการเรียนต่อเป็นหลักสูตรแบบ intensive เน้นการเรียนต่อ โดยอาจเพิ่มการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สูงถึงระดับปริญญาตรี</p> <p>หลักสูตรที่ 2 สำหรับผู้ต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงานเนื่องจากภาคอุตสาหกรรมในบางประเภทนั้นยังต้องการแรงงานเฉพาะด้าน (ปวช./ปวส.) มากกว่าผู้ที่จบประถม 4-6 หรือ ม.3</p> <p>◆ นโยบายของการจัดการอาชีวศึกษาควรจัดแบบ cluster เนื่องจากอาชีวศึกษามีสถานศึกษาหลายประเภท เช่น วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ฯลฯ ดังนั้นระบบการอาชีวศึกษาควรเป็นระบบ diversity ที่มีความหลากหลาย โดยในแต่ละประเภทของสถานศึกษาจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเอกลักษณ์ มีความเฉพาะตัว เป็นหลักสูตรแบบเข้ม เน้นการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง</p> <p>◆ ระบบการจัดการศึกษาต้องมีการแนะแนวอาชีพให้แก่ผู้เรียนได้รู้จักกับอาชีพที่หลากหลาย</p> <p>◆ รัฐควรเปิดโอกาสให้เอกชน หรือองค์กรศาสนาที่สามารถจัดการศึกษาได้ดี เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อ</p>

ปัญหา	แนวทางการพัฒนา
<p>การประกอบอาชีพมีน้อยกว่าผู้ที่มีความสามารถ</p>	<p>ลดภาระของรัฐบาลให้มุ่งงบประมาณเหลือพอที่จะพัฒนาสถานศึกษาอื่นๆ ได้อย่างมีคุณภาพโดยรัฐมีหน้าที่วางแผนกำหนดทิศทาง และกำกับดูแล</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ รัฐบาลควรมีนโยบายในการพัฒนาครูอย่างชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับความรู้ทักษะทางด้านวิชาชีพเพิ่มเติม รับครูที่มีวุฒิตรงสาขา เพิ่มอัตราบรรจุครูในสถานศึกษาที่ขาดแคลนครู เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลต้องการให้ผู้เรียนสายสามัญและสายอาชีวศึกษาเป็นอัตราส่วน 50 : 50 ซึ่งจะสำเร็จไม่ได้ ถ้ารัฐบาลยังไม่มียุทธศาสตร์ในการเพิ่มจำนวนครู ◆ ส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษามีความสามารถด้านภาษาอังกฤษให้มากขึ้น เพราะปัจจุบันนี้ผู้ที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษมีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพในการทำงานมากกว่าผู้อื่น

◆ **ระดับสถานศึกษา**

ปัญหา	แนวทางการพัฒนา
<p>1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) สถานศึกษายังมีความเข้าใจเรื่อง SBM และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ตรงกัน ยังมีความเข้าใจที่ผิด</p> <p>2. ครูอาจารย์วิชาชีพในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ขาดครูวิชาชีพทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจในเรื่อง SBM และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ตรงกัน และถูกต้องอย่างแท้จริง ◆ เพิ่มอัตรากำลังครูอาจารย์ที่สอนวิชาชีพให้เพียงพอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิทยาลัยการอาชีพที่เปิดใหม่ เพื่อเสริมสร้าง

ปัญหา	แนวทางการพัฒนา
<p>3. หลักสูตรสถานศึกษาอาชีวศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้จบ ปวช./ปวส. ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น - ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียนต่ำ <p>4. เครื่องมือและอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาบางแห่งขาดเครื่องมืออุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนขาดงบประมาณ</p> <p>5. การประกันคุณภาพของสถานศึกษา งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา</p>	<p>ประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ดีขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ พัฒนาอาจารย์ในสถานศึกษา อาชีวศึกษาทั้งหมดอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีการเพิ่มพูนทักษะความรู้อยู่ตลอดเวลา เปิดโอกาสให้หาความรู้เพิ่มเติมจากภาคธุรกิจอุตสาหกรรมต่างๆ ในสาขาที่สอน หรืออบรมหลักสูตรพิเศษที่จัดโดยสถาบันพัฒนาครูอาชีวศึกษา (SDI) หรือในสถาบันที่ผลิตครูวิชาชีพ ที่สามารถให้การฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะได้ หรืออีกแนวทางหนึ่งโดยการรวมตัวของสถานศึกษาจัดอบรมครู-อาจารย์ สอนวิชาชีพ โดยเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์จากภายนอกเข้ามาให้การอบรม (เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐบาล ดังเสนอในแนวทางการพัฒนาระดับรัฐบาล ประเด็นที่ 2 และ 4) ◆ ส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษามีความสามารถด้านภาษาอังกฤษให้มากขึ้น เพราะปัจจุบันนี้ผู้ที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษมีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพในการทำงานมากกว่าผู้อื่น ◆ สถานศึกษาควรรวมตัวกันในการจัดการศึกษาโดยมีการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ร่วมกัน มีการพัฒนาข้อสอบมาตรฐานวิชาชีพร่วมกัน ในเรื่องของงบประมาณนั้น สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทางภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทด้วย รวมทั้งต้องมีการดำเนินการในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก สู่การประเมินในรอบที่สอง

สมศ. ได้มีการศึกษาวิจัย สรุปผลการดำเนินงานการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อวางแผนและพัฒนากระบวนการดำเนินงานสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอาชีวศึกษาในรอบที่สองอย่างต่อเนื่อง และการดำเนินการในการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สอง สรุปได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะจาก สมศ. ในการประเมินคุณภาพรอบแรก และรอบที่สอง

บทที่ 3

1. ระบบ และรูปแบบของการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านการอาชีวศึกษา

ข้อเสนอแนะจากการประเมินในรอบแรก	การประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สอง
<ul style="list-style-type: none"> ◆ ควรมีการกำหนด Benchmarks ของสิ่งที่จะประเมินอย่างชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> - การสังเคราะห์ผลจากการประเมินในรอบแรก เพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินในทุกมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ โดยมีระดับคะแนน 1 - 3
<ul style="list-style-type: none"> ◆ ควรออกแบบระบบและกลไกการจัดเก็บจัดกระทำข้อมูลและการจัดทำระบบสารสนเทศการออกแบบรายงานที่ทำให้ไม่เกิดการทำงานที่เพิ่มขึ้นของสถานศึกษาในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินและการประกันคุณภาพจากแหล่งต่างๆ โดยพัฒนาแบบบันทึกข้อมูลสถานศึกษาอาชีวศึกษา (common data set) ในเชิงปริมาณและคุณภาพ ส่งให้สถานศึกษาที่ได้รับการประเมินกรอกข้อมูล โดยไม่ต้องทำรายงานการประเมินใหม่ หลังจากนั้นสถานศึกษาส่งข้อมูลมาที่สมศ. เพื่อส่งให้ผู้ประเมินศึกษาข้อมูลก่อนการประเมินจริง
<ul style="list-style-type: none"> ◆ รูปแบบการประเมินที่ต้องพิจารณาบริบทรอบข้างเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง 	<ul style="list-style-type: none"> - หลังจากให้ผู้ประเมินศึกษาข้อมูลจาก common data set ก่อนการประเมิน

ข้อเสนอแนะจากการประเมินในรอบแรก	การประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สอง
<ul style="list-style-type: none"> ◆ การประเมินจะต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานประจักษ์พยานจากหลายมุมมอง เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่แม่นยำตรง ◆ ทำอย่างไรให้สถานศึกษานำผลการประเมินไปพัฒนางานของตนเองและสถานศึกษาของตนเอง 	<p>แล้วนั้น ในระหว่างการประเมินผู้ประเมินต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้การตรวจสอบเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู บุคลากรสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน ฯลฯ</p> <p>- การประเมินในรอบสองมีการวัดกระบวนการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองและสถานศึกษาโดยให้สถานศึกษารอกข้อมูลผลการดำเนินงานของสถานศึกษาจากผลการประเมินครั้งแรกและย้อนหลัง 2 ปี นอกจากนี้ในทุกตัวบ่งชี้จะมีระดับคะแนนพัฒนาการ ถ้าสถานศึกษามีการดำเนินงานที่พัฒนาขึ้นและในระดับมาตรฐานมีกระบวนการวัดการนำผลการประเมินไปใช้โดยมีระดับคะแนน 0.05 และ 1</p>

2. หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการอาชีวศึกษา

ข้อเสนอแนะจากการประเมินในรอบแรก	การประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สอง
<ul style="list-style-type: none"> ◆ ในการประเมินคุณภาพภายนอกจำเป็นต้องสะท้อนออกมาในการให้ค่าน้ำหนักของแต่ละมาตรฐานซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนภารกิจในแต่ละด้าน โดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ จะต้องร่วมกันพิจารณาว่าในการจัดอาชีวศึกษา อะไรคือภารกิจหลัก อะไรคือภารกิจรอง 	<p>- การประเมินคุณภาพภายนอกในรอบสองมีการให้ค่าน้ำหนักของแต่ละมาตรฐานซึ่งสอดคล้องกับภารกิจของการจัดการอาชีวศึกษา ดังนี้</p> <p>มาตรฐาน 1 การประกันคุณภาพภายใน (น้ำหนัก 10)</p> <p>มาตรฐาน 2 คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา (น้ำหนัก 40)</p>

ข้อเสนอแนะจากการประเมินในรอบแรก	การประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สอง
<p>◆ จากการศึกษาเปรียบเทียบในด้านการจัดอาชีวศึกษาของหลายประเทศ และนำมาเปรียบเทียบกับบริบทต่างๆ ของประเทศไทยอาจกล่าวได้ว่าภารกิจของการจัดอาชีวศึกษาประกอบด้วย 5 ภารกิจ คือ 1) การผลิตกำลังคน 2) การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม 3) ภารกิจด้านการบริการชุมชนในด้านการศึกษาวิชาชีพ 4) การสนองความต้องการทางสังคม 5) การประกันคุณภาพ</p> <p>◆ เกณฑ์ในการประเมินตัวบ่งชี้ในแต่ละด้านอาจไม่ใช่ค่าตัวเลข ร้อยละ หรือสัดส่วนที่กำหนดไว้ตายตัวเสมอไป แต่เกิดจากการลงพื้นที่ และดูจากหลักฐาน ร่องรอยทั้งในด้านความตระหนักความพยายามและความสำเร็จ</p>	<p>มาตรฐาน 3 จัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษา (น้ำหนัก 20)</p> <p>มาตรฐาน 4 นวัตกรรมและการสร้างองค์ความรู้ของอาจารย์และนักศึกษา (น้ำหนัก 10)</p> <p>มาตรฐาน 5 การให้บริการทางวิชาการต่อชุมชนและสังคม (น้ำหนัก 10)</p> <p>มาตรฐาน 6 การบริหารและการจัดการ (น้ำหนัก 10)</p> <p>- การประเมินคุณภาพภายนอกในรอบสองมีการประเมินในตัวบ่งชี้ที่เป็นเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้ประเมินต้องตรวจสอบข้อมูลเพื่อยืนยันความถูกต้อง โดยเฉพาะตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพผู้ประเมินต้องศึกษาการดำเนินงานของสถานศึกษาและการนำผลการประเมินจากครั้งแรกไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งการศึกษา เอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ครู บุคลากรทางการศึกษา ชุมชน นักเรียน ฯลฯ</p>

3. การบริหารจัดการการประเมินคุณภาพภายนอกด้าน การอาชีวศึกษา

ข้อเสนอแนะจากการประเมินในรอบแรก	การประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สอง
<ul style="list-style-type: none"> - ตัวบ่งชี้ที่ตรวจสอบสอดคล้องกับภารกิจด้านอาชีวศึกษามีความเชื่อถือได้โดยมีกลไกให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมีระบบการตรวจสอบข้อมูล - ผู้ประเมินมีประสบการณ์ด้านการจัดการอาชีวศึกษาได้รับการฝึกอบรมการประเมิน - ผู้รับการประเมินต้องได้รับการอบรมชี้แจงเกี่ยวกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ อย่างชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> - ตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. สอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายใน และมีแบบบันทึกข้อมูลสถานศึกษา (common data set) ให้สถานศึกษากรอก จากนั้นผู้ประเมินลงตรวจเยี่ยมสถานศึกษาและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากเอกสาร หลักฐาน - ผู้ประเมินเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากกระบวนการสรรหาและต้องผ่านการฝึกอบรมผู้ประเมินคุณภาพภายนอก จากสมศ. - สมศ. ดำเนินการจัดงาน "รวมพลังเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาไทย" เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ และวิธีการประเมินให้กับสถานศึกษาและบุคลากรภายนอกอย่างต่อเนื่องในทุกภูมิภาค

5. มาตรฐานอาชีพ / มาตรฐานสมรรถนะ และระบบคุณวุฒิวิชาชีพ

มาตรฐานอาชีพ (Occupational)/มาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standards) จะบอกสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานสำหรับอาชีพหนึ่งๆ ที่ให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และต้องสามารถประเมินได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะมีการทบทวนโดยองค์การของภาคอุตสาหกรรมที่เป็นตัวแทนส่วนใหญ่ของอาชีพสาขาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง มาตรฐานอาชีพเป็นพื้นฐานของระบบ

คุณวุฒิวิชาชีพ เกิดจากการที่ภาคอุตสาหกรรมได้ร่วมกันกำหนดและใช้เป็นฐานในการกำหนดและประเมินเพื่อให้ได้คุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualifications : VQ) ในประเทศอังกฤษใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพกำหนดมาตรฐานอาชีพระดับชาติ โดยให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ (Outcomes) มากกว่ากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความต้องการของภาคอุตสาหกรรม มาตรฐานอาชีพจะได้มาจากกรณีวิเคราะห์หน้าที่การทำงาน ตำแหน่งต่างๆ ในแต่ละอาชีพออกมาเป็นหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence) ที่มีความยืดหยุ่นเพียงพอให้สถานประกอบการแต่ละแห่งใช้ร่วมกัน และสนองต่อความเปลี่ยนแปลง การพัฒนามาตรฐานอาชีพนี้ไม่ได้กำหนดโดยหน่วยงานของรัฐ แต่พัฒนาโดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพหรืออุตสาหกรรมนั้นๆ โดยตรง เช่น สมาคมอาชีพ สมาคมวิชาชีพ สมาคมผู้ค้า สมาคมผู้ผลิต กลุ่มอาชีพ เป็นต้น ในกระบวนการพัฒนา มาตรฐานอาชีพจะมีผู้แทนจากทุกกลุ่มในอาชีพหรืออุตสาหกรรมนั้นๆ มาร่วมกันพัฒนามาตรฐานอาชีพ

บทที่ 3

ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualifications : VQ)

เป็นระบบที่จัดให้กับผู้ที่ผ่านการประเมินหน่วยสมรรถนะได้จำนวนหนึ่งตามที่กำหนดในแต่ละคุณวุฒิแบ่งระดับความยากง่ายและความซับซ้อนของงานในแต่ละหน้าที่ โดยแนวคิดการกำหนดระดับของคุณวุฒิวิชาชีพนี้จะกำหนดระดับต่ำให้เป็นงานที่ง่ายปฏิบัติตามคำสั่ง ไม่ซับซ้อน ขอบเขตของงานไม่กว้าง มีความรับผิดชอบต่ำ ยิ่งระดับคุณวุฒิวิชาชีพสูงขึ้น ก็จะเป็นงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ขอบเขตของงานกว้างขึ้น มีความรับผิดชอบสูงขึ้น ได้มีการศึกษาวิจัยระบบคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส ฯลฯ และได้กำหนดเป็น (ร่าง) กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ สำหรับประเทศไทยเป็น 7 ระดับ คือ

ระดับ 7 ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ หรือผู้อำนวยการพิเศษ, ผู้บริหารระดับสูงถึงระดับอาวุโส

ระดับ 6 ผู้เชี่ยวชาญ, ผู้บริหารระดับกลาง

ระดับ 5 ผู้เชี่ยวชาญ, ผู้บริหารระดับต้น

ระดับ 4 ผู้ควบคุมดูแล หรือหัวหน้างาน, นักเทคนิค

ระดับ 3 ผู้ชำนาญงาน, หรือหัวหน้างาน

ระดับ 2 ผู้ปฏิบัติงานฝีมือเฉพาะทาง

ระดับ 1 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพที่ใช้ทักษะฝีมือพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ สำหรับสร้างสมรรถนะการทำงานของบุคคลให้ได้มาตรฐานอาชีพ (Occupation Standards) หรือมาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standards) และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งสนับสนุนการจัดการศึกษาและฝึกอบรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานสมรรถนะในอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 อุตสาหกรรมหลัก โดยมีสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพเป็นกลไกในการดำเนินงาน โดยขณะนี้ได้พัฒนามาตรฐานสมรรถนะแล้วเสร็จไปแล้ว จำนวน 16 สาขางาน ใน 6 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย และเร่งรัดให้มีการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ เพื่อที่จะเปลี่ยนค่านิยมและสามารถดำเนินการตีราคาเงินเดือนจากฝีมือและความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาได้แทนที่จะพิจารณาจากการจบปริญญาเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. เข้าสู่อุตสาหกรรมได้มากขึ้น

และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สัมกับการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้ ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร โดยการกำหนดนโยบายพัฒนากำลังคนให้มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ครู อาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารส่วนกลาง เพื่อให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต โดยการเพิ่มพูนทักษะในต่างประเทศ ศึกษาดูงานด้านการสอน และฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะทางในสถานประกอบการ เน้นการสอนเป็นเรื่อง เป็นชิ้นงาน เป็นโครงการ และพัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ด้านคุณวุฒิวิชาชีพ (VQ) การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพพร้อมกับสถานประกอบการและเผยแพร่ให้ครู อาจารย์ มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตรงกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรฐานสมรรถนะ รวมทั้ง แสวงหาความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อพัฒนาครู อาจารย์ อาชีวศึกษาให้มีวุฒิสูงขึ้น ทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอก

โดยสรุปการจัดการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมกำลังคนระดับต้นและระดับกลางด้านเทคโนโลยีในสาขาวิชาต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีความเหมาะสมในแต่ละสาขาอาชีพและมีปริมาณสอดคล้องกับปริมาณความต้องการที่เพิ่มขึ้น การพัฒนาคุณภาพของผู้จบการศึกษาด้านอาชีวศึกษา จึงต้องตระหนักถึงมาตรฐานการอาชีวศึกษาและมาตรฐานอาชีพที่เป็นสากล มีกรอบหลักสูตรที่ยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อความคล่องตัวต่อการปรับและพัฒนาหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม จึงต้องมีการสนับสนุนให้จัดโปรแกรมวิชาชีพพิเศษหรือกลุ่มวิชาชีพ

ที่เกิดขึ้นใหม่ที่เป็นไปตามความต้องการของสังคมและประเทศได้ทันที และจะผลักดันให้ผู้จบอาชีวศึกษาในแต่ละระดับเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้มุ่งเน้นภารกิจสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเพิ่มปริมาณผู้เรียนให้สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของตลาดแรงงานและตลาดอาชีพ 2) สถานศึกษาเร่งสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมืออาชีวศึกษาระดับจังหวัดให้มีความเข้มแข็ง และ 3) การให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับสภาอุตสาหกรรมจังหวัด และสถานประกอบการอย่างใกล้ชิด

จากข้อมูลการติดตามการจัดการอาชีวศึกษา พบว่า จากพัฒนาการที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) เป็นหน่วยงานหลักในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน จึงมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลการจัดการอาชีวศึกษาของภาครัฐและเอกชน ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรี รวมทั้งการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพ ได้ปรับเปลี่ยนบทบาท จากเดิมที่เคยจัดการศึกษาตามความพร้อมของสถานศึกษา หรืออุปทาน (Supply driven) มาเป็นความต้องการของผู้ใช้ผลผลิต หรืออุปสงค์ (Demand driven) โดยความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อให้ได้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทั้งความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถประกอบอาชีพในสถานประกอบการหรืออาชีพอิสระได้อย่างมั่นใจ เปลี่ยนค่านิยม การศึกษาเพื่อประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรมาเป็นการศึกษาเพื่อให้เกิดสมรรถนะ (competency) มีความเป็นเลิศทางวิชาชีพ มีรายได้ดี มีเกียรติและศักดิ์ศรี มีเส้นทางความก้าวหน้า (career path) ที่ชัดเจน

สามารถศึกษาต่อได้สูงสุด และเพิ่มจำนวนผู้ศึกษาต่อด้านการอาชีวศึกษา จากสัดส่วนปัจจุบันระหว่างอาชีวศึกษา : สามัญ จาก 30 : 70 เป็น 50 : 50 ภายในปี 2551 และเป็น 70 : 30 ในที่สุด

สรุปผลการดำเนินงานการจัดอาชีวศึกษา

ทั้งภาครัฐและเอกชน ปีการศึกษา 2548

จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาในปีการศึกษา 2548 ในระดับ ปวช. และ ปวส. รวมทั้งสิ้น 1,040,135 คน จำแนกเป็นผู้เรียนระดับ ปวช. จำนวน 692,307 คน คิดเป็นร้อยละ 66.56 และเป็นผู้เรียนระดับ ปวส. จำนวน 347,828 คน คิดเป็นร้อยละ 33.44

ทั้งนี้เป็นการจัดโดยสถานศึกษาของรัฐ จำนวน 650,202 คน คิดเป็นร้อยละ 62.51 และจัดโดยสถานศึกษาของเอกชน จำนวน 389,933 คน คิดเป็นร้อยละ 37.49

จำนวนผู้เรียนระดับ ปวช. 692,307 คน

- ◇ จัดโดยสถานศึกษาสังกัด สอศ. จำนวน 424,628 คน
คิดเป็นร้อยละ 62.51
- ◇ จัดโดยสถานศึกษาสังกัด สพฐ. จำนวน 8,163 คน
คิดเป็นร้อยละ 1.18
- ◇ จัดโดยสถานศึกษาสังกัดเอกชน จำนวน 259,516 คน
คิดเป็นร้อยละ 37.49

จำนวนผู้เรียนระดับ ปวส. 347,828 คน

- ◇ จัดโดยสถานศึกษาสังกัด สอศ. จำนวน 187,779 คน
คิดเป็นร้อยละ 53.99
- ◇ จัดโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 28,174 คน
คิดเป็นร้อยละ 8.10

- ◇ จัดโดยวิทยาลัยชุมชน จำนวน 1,458 คน
คิดเป็นร้อยละ 0.42
- ◇ จัดโดยสถานศึกษาเอกชน จำนวน 130,417 คน
คิดเป็นร้อยละ 37.49

สรุปผลการจัดอาชีวศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาปีงบประมาณ 2548

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่ผลิตกำลังคนสายอาชีพ เพื่อตอบสนองการสร้างผลผลิตในภาคเศรษฐกิจหลักของประเทศ ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคพาณิชย์ยกรรมและบริการเป็นการผลิตกำลังคนเข้าเป็นกำลังสำคัญในระบบเศรษฐกิจหรือระบบการผลิตและการบริการของประเทศ เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมให้สามารถแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างเท่าเทียมในยุคการค้าเสรี ตามกติกาขององค์การการค้าโลก (WTO) และข้อตกลงการค้าเสรีสองฝ่าย (FTA) ที่ประเทศไทยได้ทำข้อตกลงกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ทั้งนี้ผลผลิตในด้านปริมาณและคุณภาพจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจและความต้องการกำลังคนของประเทศ

1. การผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษา ด้วยการจัดการศึกษา วิชาชีพ

เป้าหมายผู้เรียนสายวิชาชีพทุกชั้นปี รวมทั้งสิ้น 767,378 คน เป็นการจัดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.1-2-3) จำนวน 508,548 คน เป็นการจัดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส. 1-2) จำนวน 258,830 คน (ปวช. คิดเป็นร้อยละ 66 และ ปวส.คิดเป็นร้อยละ 34)

2. การรับผู้เรียนใหม่เข้าสู่ระบบการศึกษาสายอาชีพ

เป้าหมายการรับเยาวชนที่สนใจการเรียนสายอาชีพเข้าเป็นนักศึกษาใหม่ จำนวน 316,530 คน เป็นผู้จบ ม.3 เข้าเรียนระดับ ปวช. ชั้นปีที่ 1 จำนวน 184,060 คน คิดเป็นร้อยละ 58 เป็นผู้จบ ม.6 และ ปวช.3 เข้าเรียน ปวส. ชั้นปีที่ 1 จำนวน 132,470 คน คิดเป็นร้อยละ 42

ในปีการศึกษา 2550 สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาได้ประกาศนโยบายการรับนักเรียนอาชีวศึกษาของปีการศึกษา 2550 ว่าใครอยากเรียนสาขาวิชาใดต้องได้เรียนสาขาวิชาชีพนั้น เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนที่สนใจการเรียนวิชาชีพได้เรียนในสาขาวิชาที่ตนเองถนัด ซึ่งจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี รวมทั้งเป็นการสนองความต้องการกำลังคนระดับกลางที่มีศักยภาพที่จบการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งในยุคปฏิรูปการศึกษานี้จำเป็นต้องผลิตผู้เรียนในเชิงคุณภาพมากขึ้น เพื่อให้เป็นแรงงานและช่างฝีมือที่มีคุณภาพ อันเป็นสิ่งเรียกร้องต้องการจากผู้ประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ ขณะนี้วิทยาลัยอาชีวศึกษาทั่วประเทศได้เปิดรับสมัครนักเรียนที่สนใจเข้าศึกษาต่อแล้ว ซึ่งคาดว่าจะมีผู้สมัครเข้าเรียนในระดับ ปวช. เพิ่มขึ้นประมาณ 20,000 คน จากปี 2549 และสัดส่วนการรับนักเรียนอาชีวศึกษาของทั้งรัฐ และเอกชนที่ผ่านมาจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งสองฝ่าย จึงไม่ได้สร้างผลกระทบต่อกัน นับแต่นโยบายนี้เริ่มใช้ตั้งแต่ปี 2547 ซึ่งได้มีการประเมินในเบื้องต้น และพบว่านโยบายนี้ อย่างน้อยช่วยแก้ปัญหาเด็กฝากลงไปได้ และยังช่วยลดปัญหาการออกกลางคัน เนื่องจากผู้เรียนพอใจกับการที่ได้เรียนในสาขาที่ตนเองถนัดและสนใจ

3. ผู้จบการศึกษา

เป้าหมายผู้จบการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 274,648 คน เป็นผู้จบระดับ ปวช. จำนวน 148,488 คน คิดเป็นร้อยละ 54 เป็นผู้จบระดับ ปวส. จำนวน 126,160 คน คิดเป็นร้อยละ 46

4. ผู้จบการศึกษาเข้าสู่ตำแหน่งงานและอาชีพอิสระในระบบเศรษฐกิจ

กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 38 ของเป้าหมายผู้จบการศึกษา เป็นกำลังคนระดับ ปวช. เข้าสู่อาชีพไม่น้อยกว่า 22,273 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ของผู้จบ ปวช. เป็นกำลังคนระดับ ปวส. เข้าสู่อาชีพไม่น้อยกว่า 82,004 คน คิดเป็นร้อยละ 65 ของผู้จบ ปวส.

5. ผู้จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อ

กำหนดเป้าหมายผู้จบการศึกษาสายอาชีพศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไม่น้อยกว่า 115,441 คน คิดเป็นร้อยละ 42 ของผู้จบการศึกษา เป็นการศึกษาระดับ ปวส. ของผู้จบ ปวช. จำนวนไม่น้อยกว่า 96,517 คน คิดเป็นร้อยละ 65 เป็นการศึกษาระดับปริญญาตรีของผู้จบการศึกษาระดับ ปวส. จำนวนไม่น้อยกว่า 18,924 คิดเป็นร้อยละ 15

6. การให้การฝึกอบรมและพัฒนาวิชาชีพระยะสั้น

เป้าหมายการรับประชาชนและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นในทุกสาขาวิชาชีพตามความสนใจของประชาชน รวมทั้งสิ้น 384,000 คน ได้แก่

- (1) หลักสูตรระยะสั้น ประชาชน 225 ชั่วโมง
มีเป้าหมาย 37,500 คน
- (2) หลักสูตรระยะสั้น ประชาชนหลากหลาย
มีเป้าหมาย 230,000 คน

- (3) หลักสูตรระยะสั้นเสริมวิชาชีพมัธยม
มีเป้าหมาย 53,500 คน
- (4) หลักสูตรระยะสั้นวิชาชีพเกษตรกรรม
มีเป้าหมาย 17,540 คน
- (5) หลักสูตรระยะสั้นหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน
มีเป้าหมาย 24,100 คน
- (6) หลักสูตรระยะสั้นโครงการ 9 + 1 และ 12 + 1
มีเป้าหมาย 21,400 คน

ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีการเตรียมการฝึกพัฒนากำลังคน (นักเรียน นักศึกษา) ให้รู้จักหารายได้ระหว่างเรียนและการประกอบอาชีพอิสระ โดยปรับปรุงอาคารโรงงานบริการเครื่องจักรกล ถนนรามอินทราให้เป็นแหล่งประกอบธุรกิจอาชีวศึกษาด้านติดตั้งแก๊ส NGV , ล้างแอร์, ซ่อมเครื่องทำความเย็น, ติดตั้ง IT Security ฯลฯ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา ได้มีโอกาสนำความรู้ความสามารถที่เรียนมาปฏิบัติในสถานการณ์จริง เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการทำงานของผู้เรียน จึงมีนโยบายแหล่งฝึกงาน 3 Shop คือ School Shop, Enterprise Shop, Social Shop

นอกจากมีการฝึกปฏิบัติทักษะวิชาชีพในสถานศึกษาแล้ว ให้มีการเสริมด้วยการไปปฏิบัติฝึกงานในสถานประกอบการเพื่อได้มีโอกาสเห็นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรอันทันสมัย และปฏิบัติงานในชุมชนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเป็นผู้ประกอบการอิสระในชุมชนได้

บทที่ 4

สรุปผลการดำเนินงาน

ปัญหา

และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา พิจารณาจากการกำหนดประเด็นการติดตาม 5 ประเด็น คือ 1) หลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน/การวัดและประเมินผล 3) การจัดอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี 4) การประกันคุณภาพการศึกษา 5) มาตรฐานอาชีพ/มาตรฐาน สมรรถนะ และระบบคุณวุฒิวิชาชีพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการ ปฏิรูปการศึกษาด้านการเรียนรู้ ในประเด็นต่างๆ ตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนปฏิบัติการของแต่ละหน่วยงานมาอย่างต่อเนื่อง ดังสรุปผลได้ ดังนี้

1. หลักสูตร

ทุกระดับการศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดทำหลักสูตรตามแนวปฏิรูปการอาชีวศึกษา พบว่า มีการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานในแต่ละด้านเป็นอย่างมาก หลากหลายโครงการเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ กล่าวคือ มีการประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2545 (เพิ่มเติม พ.ศ.2548) หลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2546 (เพิ่มเติม พ.ศ. 2548) และ (เพิ่มเติม พ.ศ.2549) และหลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) เทียบเท่าปริญญาตรี

นอกจากนี้มีการแปลหลักสูตรดังกล่าวเป็นภาษาอังกฤษ ตลอดจนจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้น สำหรับกลุ่มผู้พิการ นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายที่มีได้ศึกษาต่อ รวมทั้งประชาชนทั่วไปให้สามารถประกอบอาชีพได้ ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการประกอบวิชาชีพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาใหม่ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

2. การจัดการเรียนการสอน/การวัดและประเมินผล

มีการปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน และปฏิรูปวิธีสอบ โดยให้ความสำคัญสำคัญกับการเรียนเป็นชิ้นงาน เรียนเป็นเรื่อง เรียนเป็นโครงการเพื่อให้ผู้เรียนและครูผู้สอนมีการวางแผนและทำงานเป็นทีมได้เรียนรู้คุณค่าทีมงานร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ สำหรับครูมีการเปลี่ยนวิธีสอนด้วยการบูรณาการเนื้อหาที่สอนตามหลักสูตรให้เอื้อต่อการเรียนเป็นชิ้นงาน/โครงการ และปฏิรูปวิธีสอบ ไม่เน้นสอบเพื่อวัดความจำ แต่ประเมินจากกระบวนการคิด การวางแผน การทำงาน และการแก้ปัญหา นอกจากนี้ มีการเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนจาก 3 สถานการณ์ คือ เรียนสถานการณ์จริงในสถานศึกษา สถานการณ์จริงในสถานประกอบการ และสถานการณ์จริงในชุมชน รวมทั้งฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้จากสถานศึกษาสู่การปฏิบัติได้จริง โดยรับงานจากเอกชนเข้ามาดำเนินการในสถานศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกระดับ

3. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาใหม่เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้างสมรรถนะของคนในการประกอบอาชีพ โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ ต้องผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและมีความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้ทันที ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ เห็นว่า ผู้ที่จบจากระบบการศึกษาแล้วยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ในทันทีแต่ต้องไปอบรม หรือฝึกปฏิบัติงานจริง เพื่อการพัฒนาความรู้ให้เท่าทันกับเทคโนโลยีที่ก้าวไกลอีกด้วย

จากแนวคิดดังกล่าว สอศ. ได้ร่วมมือกับสถานประกอบการ จัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคี (DVT) โดยเน้นการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้ และทำการปรับปรุงสถานศึกษาให้ทุกแห่งมีการจัดห้องเรียน 3 รูปแบบ (Basic, Basic + IT, Advance) เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถกำหนดรายละเอียดหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างอิสระ สามารถปรับเปลี่ยนให้ตรงตามความต้องการของแต่ละท้องถิ่น โดยกำหนดหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นกรอบไว้ อีกทั้งเพื่อช่วยให้เห็นนักเรียน นักศึกษามีพื้นฐานความรู้ใกล้เคียงกับประสบการณ์จริง โดยใช้ Software จำลองการทำงานของเครื่องมือเครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรม และการจัด Line การผลิตจำลองเลียนแบบโรงงานขึ้นมา

บทที่ 4

4. การประกันคุณภาพการศึกษา

ในภาพรวมสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษามีความพร้อมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และพร้อมรับการประเมินภายนอก โดยได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากต้นสังกัด ทั้งนี้ สถานศึกษาจำนวน 317 แห่ง (สังกัด สอศ. สช. และเทศบาล) ได้ผ่านการประเมินภายนอกรอบที่สอง

(ปี พ.ศ. 2549–2553) จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (ข้อมูล ณ พฤศจิกายน 2550)

5. มาตรฐานอาชีพ/มาตรฐานสมรรถนะ และระบบคุณวุฒิวิชาชีพ

มาตรฐานอาชีพ (Occupational)/มาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standards) จะบอกสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานสำหรับอาชีพหนึ่งๆ ที่ให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และต้องสามารถประเมินได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะมีการทบทวนโดยองค์การของภาคอุตสาหกรรมที่เป็นตัวแทนส่วนใหญ่ของอาชีพสาขาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง มาตรฐานอาชีพเป็นพื้นฐานของระบบคุณวุฒิวิชาชีพ เกิดจากการที่ภาคอุตสาหกรรมได้ร่วมกันกำหนด และใช้เป็นฐานในการกำหนดและประเมินเพื่อให้ได้คุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualifications: VQ) สำหรับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualifications: VQ) เป็นระบบที่จัดให้กับผู้ที่ผ่านการประเมินหน่วยสมรรถนะได้จำนวนหนึ่งตามที่กำหนดในแต่ละคุณวุฒิ แบ่งระดับความยากง่ายและความซับซ้อนของงานในแต่ละหน้าที่ โดยแนวคิดการกำหนดระดับของคุณวุฒิวิชาชีพนี้จะกำหนดระดับต่ำให้เป็นงานที่ง่ายปฏิบัติตามคำสั่ง ไม่ซับซ้อน ขอบเขตของงานไม่กว้าง มีความรับผิดชอบต่ำ ยิ่งระดับคุณวุฒิวิชาชีพสูงขึ้นก็จะเป็นงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ขอบเขตของงานกว้างขึ้น มีความรับผิดชอบสูงขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดย

การพัฒนาาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ สำหรับสร้างสมรรถนะการทำงานของบุคคลให้ได้มาตรฐานอาชีพ (Occupation Standards) หรือมาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standards) และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งสนับสนุนการจัดการศึกษาและฝึกอบรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานสมรรถนะในอุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 อุตสาหกรรมหลัก โดยมีสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพเป็นกลไกในการดำเนินงาน โดยขณะนี้ได้พัฒนามาตรฐานสมรรถนะแล้วเสร็จไปแล้วจำนวน 16 สาขางาน ใน 6 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย และเร่งรัดให้มีการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อที่จะเปลี่ยนค่านิยมและสามารถดำเนินการตีราคาเงินเดือนจากฝีมือและความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาได้ แทนที่จะพิจารณาจากการจบปริญญาเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. เข้าสู่ตลาดแรงงานได้มากขึ้น

โดยสรุป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการอาชีวศึกษา โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้ให้ความสำคัญต่อการปรับทิศทางการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ โดยเน้นกระบวนการสร้างคุณภาพด้วยการพัฒนาสถานศึกษาให้มีศักยภาพและความพร้อมของหลักสูตร อุปกรณ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และสร้างกรอบความร่วมมือกับสถานประกอบการ และพันธมิตรอาชีวศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อเร่งผลิตรายได้คนให้ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นำกลยุทธ์การตลาดและการประชาสัมพันธ์มาใช้โดยชูภาพลักษณ์จัดโครงการสร้างสรรค์คนพันธุ์อาดีคัดเลือกนักศึกษาที่มีความสามารถ กล้าแสดงออกและมีความสามารถในการสื่อสาร เพื่อเป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ให้เยาวชนและผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธาและยอมรับ รวมทั้งดึงดูดให้นักเรียนหันมาสนใจ

บทที่ 4

เรียนอาชีวศึกษามากขึ้น เพื่อเพิ่มปริมาณผู้เรียน อันจะเป็นการแก้
วิกฤตการณ์ขาดแคลนแรงงานระดับคุณภาพในภาคอุตสาหกรรมและ
บริการที่สำคัญของประเทศ

การจัดการเรียนการสอนมีการปฏิรูปใหม่ที่เน้นการจัดการเรียน
การสอนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะฝีมือ
ภายใต้สถานการณ์จริง เน้นการเรียนรู้เป็นชิ้นงาน หรือโครงการที่สามารถ
สร้างรายได้ระหว่างเรียน และส่งเสริมประสบการณ์เชิงธุรกิจ เพื่อเตรียม
เน้นผู้ประกอบการมีการปรับระบบการรับนักเรียนให้มีความยืดหยุ่น
มากขึ้น สนับสนุนให้มีการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์อาชีพ
สร้างระบบเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งในการจัดอาชีวศึกษาระหว่าง
สถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐ ภาคเอกชนและสถานประกอบการ เพื่อ
ให้เกิดความเชื่อมโยงและถ่ายโอนองค์ความรู้ที่สอดคล้องและก้าวทัน
กับเทคโนโลยีทางวิชาชีพ รวมทั้งการแลกเปลี่ยน จัดหาและพัฒนาบุคลากร
ในระดับผู้เชี่ยวชาญร่วมกับมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ มีการ
จัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ และจัดทำ
มาตรฐานวิชาชีพร่วมกับ 6 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรม
ยานยนต์และชิ้นส่วน กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มอุตสาหกรรม
แปโตรเคมี กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ กลุ่มอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ กลุ่ม
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และอยู่ระหว่างดำเนินการเพิ่มเติมอีกจำนวน
7 กลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อให้ครบ 13 กลุ่มอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์
ของประเทศไทยต่อไป

จึงนับได้ว่า สอศ. ประสบความสำเร็จแบบก้าวกระโดดในการเพิ่ม
จำนวนสถานประกอบการที่ร่วมมือจัดการศึกษาแบบทวิภาคี จากเดิม
11,000 แห่ง เป็น 12,056 แห่ง และสร้างเครือข่ายร่วมกับองค์กรภาครัฐ
และเอกชน จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการเพื่อเตรียมความพร้อม และ

เป็นที่เล็งเห็นแก่นักศึกษาในการเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ รวมทั้งการสร้างช่องทางเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบธุรกิจในการผลิตสินค้าและบริการแก่นักศึกษาที่จบการศึกษาด้วย

ปัญหาและอุปสรรค

1. ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจแนวทางและวิธีการรับนักเรียนที่ชัดเจน รวมทั้งมีค่านิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา มากกว่าสถาบันอาชีวศึกษา ทำให้แนวโน้มสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีพลดลง

2. ยังขาดการวิจัยและพัฒนาด้านการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพ

3. ภาคประกอบการหรือผู้ผลิตให้ความสำคัญน้อยต่อการลงทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพของกำลังคนทั้งระดับต้นและระดับกลาง

4. อุปสรรคในส่วนของ การติดตามและประเมินผลครั้งนี้ ค่อนข้างประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และใช้เวลาในการเสาะหาแหล่งข้อมูลนาน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นข้อมูลดิบที่ยังมิได้มีการประมวลผลที่สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจได้ทันที อีกทั้งระบบฐานข้อมูลกระจัดกระจาย มีข้อมูลเฉพาะการดำเนินงานในส่วนที่หน่วยงานนั้นๆ ได้รับมอบหมาย ข้อมูลแต่ละแหล่งจึงมีความแตกต่างกัน และไม่ค่อยตรงกัน รวมทั้งไม่มีหน่วยงานกลางที่รวมศูนย์ข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

1. เร่งรัดการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนากำลังคนของชาติ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม สถานประกอบการ และระบบการผลิตและพัฒนากำลังคน

2. พัฒนาระบบความร่วมมือ มีระบบจูงใจให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม โดยให้ได้รับสิทธิประโยชน์ เช่น การสนับสนุนจากรัฐด้านวิชาการ การลดหย่อนภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา/อุปกรณ์การฝึกอบรม

3. พัฒนาคู อาจารย์ทางด้านเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะให้มีการเพิ่มพูนประสบการณ์ในสถานประกอบการ เพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี

4. ควรเร่งจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ อันเป็นกลไกระดับชาติ ทำหน้าที่ร่วมกับกลุ่มอาชีพต่างๆ ในการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ/เป็นแรงงานความรู้ (Knowledge Worker)/เพิ่มผลิตภาพแรงงาน เพื่อเป็นการขับเคลื่อนพัฒนาอุตสาหกรรม/เพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขัน/มีคุณวุฒิใหม่สำหรับการฝึกอบรม/มีการเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ทำงานและประสบการณ์ชีวิต/ปรับค่านิยมใหม่ที่ทำให้คุณค่ากับการทำงาน โดยมีการอาชีวศึกษาเป็นส่วนเชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน

5. ให้มีกองทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาการอาชีวการศึกษา ด้วยการระดมทุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานประกอบการ โดยมีการบริหารกองทุนแบบธุรกิจเอกชนที่มีความคล่องตัว เพื่อหารูปแบบกลยุทธ์ มาตรการ แนวทางใหม่ๆ ที่จะนำมาใช้ปฏิบัติในการปฏิรูปอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการจัดอาชีวศึกษาในอนาคต

6. ควรมีการออกแบบและพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เป็นระบบเดียวกัน โดยเป็นระบบเครือข่ายเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลขององค์กรหลัก กระทรวงศึกษาธิการทุกองค์กร และมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ : บ.พริกหวานกราฟฟิค จก., 2545.
- คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักงานบริหารงาน. **การเรียนการสอนแบบทวิภาคี.** (ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต), 2549
- คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักงานบริหารงาน. **ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนอาชีวศึกษาเอกชน.** (เอกสารประกอบการประชุมเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2549 ณ โรงแรมจอมเทียนปาล์มบีชรีสอร์ท จ.ชลบุรี . (ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต), 2549.
- คณะกรรมการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. **รายงานประจำปี 2546 กรมอาชีวศึกษา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- คณะกรรมการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. **มาตรฐานการอาชีวศึกษา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไร่ไทยเพรส จำกัด , 2549.
- คณะกรรมการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. **เส้นทางหลักสูตร 3 แทรก.** กรุงเทพฯ : 2549.
- คณะกรรมการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. **ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ปฏิรูปวิธีสอบ.** กรุงเทพฯ: 2549.
- คณะกรรมการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. **หลักสูตรการอาชีวศึกษา.** (เอกสารแนะนำ). กรุงเทพฯ : 2549.
- คณะกรรมการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. **แนวปฏิบัติในการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ.** กรุงเทพฯ : 2549.

คณะกรรมการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. **การเทียบโอนประสบการณ์
ทางผ่านสู่ความสำเร็จ.** กรุงเทพฯ : 2549.

คณะกรรมการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. **คุณธรรม จริยธรรม
ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้สำเร็จ
การศึกษา.** กรุงเทพฯ : 2549.

คณะกรรมการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. **ทิศทางการจัดอาชีวศึกษา
แนวใหม่** สรุปจากรายงานของคณะผู้บริหารอาชีวศึกษา
และผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมไปศึกษาดูงานจากสหราชอาณาจักร
เมื่อวันที่ 6-14 มกราคม 2549 . กรุงเทพฯ : 2549.
(ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต).

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **อาชีวศึกษาพัฒนาชาติ : บทเรียน
จากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี .** กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี
การพิมพ์ จำกัด , 2548.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **รายงานการติดตามและประเมิน
ความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาด้านการเรียนรู้อัน
เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ 2548.** กรุงเทพฯ : บริษัท 21 เซ็นจูรี
จำกัด, 2549.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **สำนักประเมินการจัดการศึกษา.
รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา
ของเอกชน.** กรุงเทพฯ : หจก.ภาพพิมพ์, 2549.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **สำนักประเมินการจัดการศึกษา.
รายงานการประเมินรับฟังความคิดเห็นการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา
ของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง
และการศึกษาทางเลือก.** กรุงเทพฯ : หจก. วี ที ซี
คอมมิวนิเคชั่น, 2549.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **รายงานสรุปผลการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการปฏิรูปการศึกษา ในวาระครบรอบ 6 ปี ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.** กรุงเทพฯ : บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด, 2548.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา. รายงานการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาด้านการเรียนรู้ เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา 2547.** (เอกสารโรเนียว).

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **ข้อมูลพื้นฐานและงานสำคัญที่ดำเนินการปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 ของกระทรวงศึกษาธิการ 10 ตุลาคม 2549.** (เอกสารอัดสำเนา).

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. **รายงานวิจัยเรื่องการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ : 2548. (เอกสารอัดสำเนาที่โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). **มาตรฐานการศึกษาของชาติกับการประกันคุณภาพสถานศึกษา** กรุงเทพฯ : 2549. (ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต).

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

(ร่าง)บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ผลสะท้อนจากการประเมิน

คุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ.2544-2548) (เอกสาร

ประกอบการประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติฯ เนื่องในโอกาส

จัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี 3-4 พฤศจิกายน 2549

ณ ศูนย์การประชุมอิมแพค เมืองทองธานี . กรุงเทพฯ : 2549.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

รายงานสถานภาพการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา

และการอาชีวศึกษา . กรุงเทพฯ : 2549.

(ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต).

อินเทอร์เน็ต

[http:// www.thaigov.go.th/news/](http://www.thaigov.go.th/news/)

<http://www.moe.go.th/>

<http://www.onec.go.th/>

[http://www. opec.go.th/](http://www.opec.go.th/)

<http://www. vec.go.th/>

ကလေးပညာ

กรอบการประเมินผลความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา ปีงบประมาณ 2549
ประเด็นหลัก การติดตามประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด/ตัวแปร	วิธีการรวบรวมข้อมูล	เวลาดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูล	สถานที่/ แหล่งข้อมูล
การจัดการเรียนรู้ระดับ อาชีวศึกษา 1. หลักสูตร 2. การจัดการเรียนการสอน 3. การจัดการศึกษาระบบ ทวิภาคี	<ul style="list-style-type: none"> ร้อยละของสถานศึกษา ที่มีการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเน้นการปฏิบัติจริง รูปแบบ/ วิธีการจัดการเรียน การสอน จำนวนสถานประกอบการ ที่มีส่วนร่วมในการจัดการ เรียนรู้แบบทวิภาคี 	<ul style="list-style-type: none"> ศึกษาเอกสาร สอบถาม/สัมภาษณ์ พิจารณารายงาน สัมภาษณ์/ฟัง ความคิดเห็น 	พ.ค.-ก.ค.49 ก.ย.-ธ.ค.49 ธ.ค.50 มี.ค.51	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ปฏิบัติในระดับ สถานศึกษา ผู้แทนชุมชน ผู้แทนองค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง 	

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด/ตัวแปร	วิธีการรวบรวมข้อมูล	เวลาดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูล	สถานที่ / แหล่งข้อมูล
<p>4. การประกันคุณภาพ</p> <p>5. มาตรฐานอาชีพ/ มาตรฐานสมรรถนะ และระบบคุณวุฒิวิชาชีพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในและพร้อมรับการประเมินภายนอก ● ความหลากหลายของรูปแบบ/ วิธีดำเนินการ ● จำนวนผู้จบการศึกษาในแต่ละสาขาวิชา ● คุณลักษณะของผู้จบการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ 				

แบบสอบถาม

การติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบสถานภาพการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา คำตอบหรือข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ จึงใคร่ขอให้ท่านให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา

โปรดทำเครื่องหมาย√ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

การปฏิบัติ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การจัดหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน					
2. การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีการฝึกปฏิบัติจริง					
3. การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ					
4. การจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
5. การจัดสถานที่ศึกษาค้นคว้าอย่างเหมาะสม ทั้งในสถานศึกษา สถานประกอบการและแหล่งเรียนรู้อื่นๆ					
6. การจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนด้านวิชาการ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงามในวิชาชีพ รวมทั้งด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์					
7. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					

การปฏิบัติ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. ผู้จบการศึกษามีความรู้ ความสามารถ ทักษะการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ					
9. สถานประกอบการและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตร					
10. สถานประกอบการและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน					

ข้อมูลทั่วไป

1. ที่ตั้งสถานศึกษา อำเภอ.....จังหวัด.....
2. ประสบการณ์ในการสอน.....ปี
3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี	☐ อื่นๆ ระบุ.....
4. ประเภท/สังกัดสถานศึกษา

☐ รัฐ	☐ เอกชน
------------------------------	--------------------------------
5. ท่านคิดว่าหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีสิ่งที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงหรือไม่ ถ้ามีเรื่องใดที่ต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

.....

.....

.....
6. ท่านคิดว่าการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีประโยชน์ต่อผู้เรียนหรือไม่ เพียงใด และท่านมีการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างไร

.....

.....

.....
7. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ท่านประสบอยู่คืออะไร ถ้าจะแก้ไขควรดำเนินการอย่างไร (ขอเสนอแนะ)

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ข้อมูลในครั้งนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

แนวทางการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร

การติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา

1. ท่านคิดว่าสถานศึกษาของท่านสามารถดำเนินงานตามนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ และพันธกิจของทั้งกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาในการจัดการเรียนรู้การอาชีวศึกษา หรือไม่ ประสบความสำเร็จในระดับใด
2. ท่านคิดว่าสิ่งสำคัญใดที่ทำให้สถานศึกษาของท่านสามารถดำเนินงาน ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และ/หรือประสบความสำเร็จ คืออะไร
3. สถานศึกษาของท่านมีการพัฒนานวัตกรรม ผลงาน สิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย ทั้งของอาจารย์/นักศึกษา หรือไม่ หรือเคยได้รับรางวัลจาก การประกวดนวัตกรรม/ผลงาน/งานวิจัย/สิ่งประดิษฐ์ที่เป็นเลิศ (Best Practice) หรือไม่ อย่างไร
4. สถานศึกษาของท่านมีการรายงานผลการประกันคุณภาพภายใน เสนอต่อสาธารณชนหรือไม่ และ/หรือมีการนำผลการประเมินมา ปรับปรุงการบริหารการศึกษาหรือไม่
5. สถานศึกษาของท่านมีปัญหาในเรื่องใดบ้าง (เช่น ครู นักเรียน หลักสูตร)

ข้อมูลทั่วไป

1. ที่ตั้งสถานศึกษา อำเภอ.....จังหวัด.....
2. ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา.....ปี
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
  - ต่ำกว่าปริญญาตรี
  - ปริญญาตรี
  - สูงกว่าปริญญาตรี
  - อื่นๆ ระบุ.....
4. ประเภท/สังกัดสถานศึกษา
  - รัฐ
  - เอกชน

ขอขอบคุณที่ให้ข้อมูลในครั้งนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

แนวทางการสัมมนา **ครู**

การติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา

1. ท่านคิดว่าสถานศึกษาของท่านมีนโยบายหรือวางแผนในการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างไรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทุกประเภทวิชา/สาขาวิชา และส่งเสริมการสร้างประสบการณ์จริง
2. สถานศึกษาของท่านมีการสนับสนุนครูในการอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักการสอน/เทคนิคการสอน การวัดประเมินผล รวมทั้งการสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. สถานศึกษาของท่านมีอัตราส่วนนักศึกษาต่ออาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพในแต่ละประเภทวิชาเหมาะสมหรือไม่ (จำนวนอาจารย์ผู้สอนประจำในแต่ละสาขาวิชาที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือที่มีความชำนาญและประสบการณ์ทางวิชาชีพตามมาตรฐานและข้อกำหนดของต้นสังกัดที่ตรงตามสาขาวิชาและรายวิชาที่สอนเทียบกับจำนวนนักศึกษาทั้งหมด)
4. สถานศึกษาของท่านมีผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคธุรกิจ หรือประชาชนชาวบ้านมาให้ความรู้ทั้งด้านวิชาการ/วิชาชีพแก่ นักศึกษาบ้างหรือไม่
5. ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นอื่นๆ

ข้อมูลทั่วไป

1. ที่ตั้งสถานศึกษา อำเภอ.....จังหวัด.....
2. ประสบการณ์ในการสอน.....ปี
3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี	☐ อื่นๆ ระบุ.....
4. ประเภท/สังกัดสถานศึกษา

☐ รัฐ	☐ เอกชน
------------------------------	--------------------------------

ขอขอบคุณที่ให้ข้อมูลในครั้งนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

แนวทางการสัมภาษณ์ **นักศึกษา**

การติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษา

1. ท่านคิดว่านักศึกษาที่จบจากสถานศึกษาของท่านทั้งระดับปวช./ปวส. มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการ/ได้รับความพึงพอใจจากสถานประกอบการ/นายจ้าง
2. ท่านคิดว่านักศึกษาในสถานศึกษาของท่านทั้งระดับปวช./ปวส. มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ (เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบในการเรียน/ฝึกทักษะ ชยัน อดทน ความตรงต่อเวลา มีวินัย เสียสละ ฯลฯ)
3. ท่านมีความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอนในแต่ละประเภทวิชาหรือไม่ (ความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ทางวิชาชีพในวิชาที่สอน ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหา/เทคนิคการสอน การวัดประเมินผล)
4. สถานศึกษาของท่านมีความพร้อม/ความเพียงพอ/ทันสมัยในด้านสื่อ/ครุภัณฑ์/เครื่องมือ/อุปกรณ์การศึกษาในแต่ละสาขาวิชา
5. ท่านได้รับการฝึกฝนทักษะในการใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร จนเชื่อได้ว่ามีสมรรถนะเพียงพอที่จะสามารถไปประกอบอาชีพได้
6. ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นอื่นๆ

ข้อมูลทั่วไป

1. ที่ตั้งสถานศึกษา อำเภอ.....จังหวัด.....
2. ศึกษาอยู่ในระดับ
 ปวช. ชั้นปีที่..... ปริญญาตรีสาขา.....
 ปวส. ชั้นปีที่..... อื่นๆ ระบุ.....
3. ประเภท/สังกัดสถานศึกษา
 รัฐ เอกชน

ขอขอบคุณที่ให้ข้อมูลในครั้งนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

คณะผู้จัดทำรายงาน

ที่ปรึกษา

ดร. อ่ำรุ่ง จันทวานิช

เลขาธิการสภาการศึกษา

นางสุรางค์ โพธิ์พฤษาพงศ์

ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา

ดร. อุมาพร หล่อสมฤดี

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ผู้พิจารณารายงาน

ดร. อุมาพร หล่อสมฤดี

รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวี

นางเพ็ญจันทร์ นครินทร์

ผู้เขียนรายงาน

ดร. มรกต ศรีสฤษ